Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען. | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 144 | Łódź, Poniedziałek 23 czerwca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג כז סיון תר"ץ | № 144

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224=71

29 יוני ווערט דער סיים פון באנד ערגעלאזט

וואַרשא, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דא האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז דעם 29 ה. ח. און דעמועלבען טאג, ווען עס וועט זיך עפענען דער קאנגרעס פון „צענטראליעוו“ אין קראקא וועט פערעפענטליכט זוערען א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט וועגען פונאנדערטריבן דעם סיים.

באלדווין געגען לארד ביווער-ברוק

לאנדאן, 22. (ספ. טעל.) דער בערואלטעגער קאמף צווישען באלדווין און לארד ביווערברוק איז ענדליך געקומען צום אויסדרוק. באלדווין האט אויף דעם נאַרענטסטען דינסטאג צוזאמענגערופען א פערזאמלונג פון די קאנסערוואטיווע רעפרעזענטאנטען און פון די קאנדידאטען. דער האויפטער אורזאך איז א פערגעווענליכער שריט — א ענליכע פערזאמלונג איז פארגעקומען אין יאהר 1923 — בעדייט אז באלדווין וויל פארלעגען זיין פארטיי אויסצוקלייבען צווישען איהם און ביווערברוק. נישט קוקענדיג דערויף, וואס באלדווין איז איצט שטארק נישט בעליבט, רעכענט מען דאך, אז פון דעם קאמף וועט ער ארויס אלס זיגער.

ווי אזוי דערקענט מען די פאלשע הונדערטערס

וואַרשא, 22. (טעלעפאניש) אין דער לעצטער צייט האבען זיך בעוויזען אין אומלויף פאלשע 100-זלאטי באנקנאטען מיט א דאטע פון 18-טען פעברואר 1919 יאהר.

די באנקנאטען זענען געמאכט פון געווענליכען פאפיר און זענען דיקער און שטייפער, די פארבען זענען העלערע ווי פון די גוטע באנקנאטען.

דער וואסער-צייכען און מעדאליאן איז אויסגעדרוקט און איינגעפעצט. קאשטשושקא'ס בילד איז נישט גוט אויסגעפיהרט, די צייכנונגען פון די ארנאמענטען ווי אויך דער הינטערגרונד מיט די שטראהלען, וואס צוגעהען זיך פון דער ליטערע „ז“ און דער ציפער „100“ זענען נישט געשיקט געצייכענט און איבערגעריסען.

דער דרוק און טעקסט ווי אויך דער קלאוזול וועגען דער שטראף פאר נאכמאכען זענען דיקער און ערטערווייז איבערגעריסען מיט נישט שארפע קאנטורען.

אין נומער זענען די ציפערען צוזאמענגעדרוקט נאהנט גלייכע און פון אנאנדערען שניט.

די פארבען פון פאלסיפיקאט זענען שמוציגע, די צייכנונגען זענען פון נישט רעגולערע ליניעס צוליב וואס די קליינע קאמפאזיציעס פון דער צייכנונג קומט נישט ארויס אזוי ריין ווי אויף די גוטע באנקנאטען.

די פרוי פון א פאסטאר ווערט געכאפט ביי א גנבה
אין א ווארענהויז

בערלין, 22. (ספ. טעל.) אין די פאסטאראַלער געזעלשאפטליכע קרייזען האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע דער סקאנדאל מיט דער פרוי פון א פאסטאר. די פרוי פון פאסטאר פעלדבאך פלעגט אפט פאהרען קיין בערלין וואו זי האט אין די דארטיגע ווארענהייזער איינגעקויפט פערשידענע סחורות, די פאריגע וואך, איז די פרוי פון פאסטאר געפאהרען קיין בערלין, זי איז אבער מעהר נישט צוריקגעקומען. ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, איז די פרוי פאסטאר פערהאלטען געווארען אין בערלינער פאליציי-פרעזידיום, ווייל מען האט זי געכאפט ביי א גנבה אין א ווארענהויז. מיט פיר טעג פריהער האט די פרוי אין אן אנדערען ווארענהויז אונטערגעשריבען א פערפליכטונג אז זי וועט מעהר נישט איבערטרעטען די שוועל פון א ווארענהויז די פאליציי פיהרט וועגען דעם ענין א שטרענגע אויספארשונג.

די רייזע פון לופט-שיף „גראף צעפעלין“ איבער דייטשלאנד

פרידריכסהאפען, 22. (ספ. טעל.) שבת 8 א זייגער אינדערפריה האט די לופט-שיף „צעפעלין“ אנגעהויבען די רייזע איבער דייטשלאנד, צעפעלין וועט איבער מינכען פליהען קיין בערלין, אויף דער לופט-שיף געפינען זיך 19 פאסאזשירען, הויפטזעכליך פרויען. פאר א בערלינער האטעל פיהרט דער צעפעלין מיט זיך צוויי קערב מיט פיש פון באדענזעע. מיט דער לופט-שיף פיהרט א גיסט בערלין ד"ר עקענער.

לאנדעס-צוזאמענפאהר פון פער-באנד פון די יודישע קאאפעראטיווען

וואַרשא, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט האט זיך אין ווארשא געעפענט דער צוזאמענפאהר פון פערבאנד פון די יודישע קאאפעראטיווען. דער צוזאמענפאהר איז געעפענט געווארען אין לאקאל פון די קריסטליכע האנדעלס-אנגעשטעלטע אויף דער שיענא 16. דעם פארזיץ האט געפירט ד"ר פרוס פון ...

אין דער דיסקוסיע ... צענטראלע איז קריטיקירט געווארען שארף די פערוואלטונג, הלמאי ... ווענען ארייננעלעגט געווארען אין דער אונטערנעמונג „סורוויט“ און וועגען נעגאנגענע לאקאל.

קופאן 18
צווייטע סעריע
פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס
פון „נייעם פאלקסבלאט“
כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 2. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען
שנייד אוים דעם קופאן

גראנדי געהט אויף קאמפראמיסען
אונטערהאנדלונגען צווישען די ענגלישע רעגירונג מיט דעם אינדישען פיהרער

פאריז, 22. (ספ. טעל.) פון באמבי מעלדעט מען, אז די ענגלישע מאכט פיהרט מיט דעם ארעסטירטען פיהרער פון דער אינדיאנישער נאציאנאלער בעוועגונג גראנדי געהיימע אונטערהאנדלונגען. ווי מען דערוויסט זיך איז גראנדי שוין איינגעגאנגען אויף קאמפראמיסען און פאדערט איצט נאר א קאנסטיטוציע וואס וועט פערזיכערען פאר אינדיען די אומאבהענגיגקייט און עס זאל אפגעשאפט ווערען דער אלקאהאל מאנאפאל, ווי אויך עס זאל פערבאטען ווערען דער אימפארט פון אלקאהאל געטרענקע און טעקסטיל-אויספארביטונגען. גלייכצייטיג פאדערט גראנדי א אלגעמיינע פאליטישע אמנעסטיע.

די אראבער ווילען בעווייזען,
אז דער כותל-מערבי איז א מוסולמענישער היילינגטום

ירושלים, 22 (י. ט. א. טעלעגראפיש) כדי ארויסצוהעפען דעם אינדרוק ביי דער כותל מערבי-קאמיסיע, אז דער כותל איז א היילגטום פון דער מוסולמענישער וועלט, האט דער העכסטער מוסולמענישער ראטי דעקארירט, צום ערשטען מאל, דעם טייל פון כותל, וואס גרענעצט זיך מיט'ן אמאר-מעטשעט.

דער גרויס-מופטי האט זיך געווענדעט מיט א בעטע צום אראבישען אוניווערזיטעט אין קאירא, ארויסצוגעפינען, אז די ארכיוון, דאקומענטען, וואס דארפען בעשטעטיגען די היילגקייט פון דער כותל מערבי פאר די מוסולמענער.

בעפרייט פון צאל מאשינען
וואס ווערען אימפארטירט קיין ארץ-ישראל

ירושלים, 22 (י. ט. א. טעלעגראפיש) די ארץ-ישראל-רעגירונג האט פערעפענטליכט א פעראָרדנונג, אז מאשינען - טיילען, וואס ווערען אימפארטירט קיין ארץ-ישראל, זענען פריי פון צאל. דערמיט האט מען דערפילט די פאסטולאטען פון די יודישע אינדוסטריעלער.

חנוכת-הבית פון א ישיבה איז פתח-תקוה

ירושלים, (י.ט.א.) אין פתח תקוה איז פארגעקומען די פייערונג פון חנוכת-הבית פון נייעם ישיבה-בנין. מיט רעדעס זענען אויף דער פייערונג ארויסגעטרעטען הרב-הראש קוק, הרב עוזיאל און דער גאון. חברונער רב הרב עפשטיין. עס זענען אנגעקומען פיל בעגריסונגען צום. אנד. פון תפוצות.

א ביל וועגען פערבאטען מלוכה-עקזאמענס אין שבת

ניו-יארק, (יט"א) דער ראטמאן אלבערט שאנצער פון ברוקלין האט פערשפראכען ארייניצוטראגען אויף דער נאהנסטער סעסיע פון ניו-יארקער לעגיסלאטיוו-ראט א ביל וועגען פערבאטען מלוכהשע און מוניציפאלע עקזאמענס פון יעדען ארט אום שבת אדער יום-טוב.

אויסערארדענטליכע קאנפע-רענץ פון גריכישע ציוניסטען

סאלאניקי, (יט"א) דא איז פארגעקומען אן אויסערארדענטליכער סעסיע פון דער זיבעטער קאנפערענץ פון די גריכישע ציוניסטען. די קאנפערענץ האט איינשטימיג געפאדערט צוריקציהען דעם איסור-אנציפערבאט און האט שארף פראטעסטירט געגען דער מיסיע פון סער סימפסאן. די קאנפערענץ האט אויסגעפאדערט די עקזעקוטיווע צונויפצורופען דעם דבעציגסטען ציוניסטישען קאנגרעס.

שטאטיש טעאטער
ציגעל-גאס 63.
פון דינסטאג, ד. 1 יולי ד. י. הויבען זיך אן די גאסטראלען פון דער
ווילנער טרופע
יאר XV. | אנפ. מ. מזאת.
דינסטאג, דעם 1-טן יולי, 830 אוונט
א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער
אן אויסגעטראכטע קאמעדיע אין 4 אקטן פון מ. ליפשיץ.
איינסצעניזאציע און רעזשי — מ. ווייכערט. | ניגונים — הענעך קאָן.
דעקאר. און קאסטיומען — וו. ווייַנטרויב. | טענץ און פלאסטיק — לאה ראטבוים.
איינצעלהייטען אין די אפישען.
בילעטן צו בעקומען אין בעשטעלונגס-קאסע פון שטאטישן טעאטער, פּעטריקאווער 74.

בעקאנטמאכונג.
צוליב'ן אומגינסטיגען וועטער איז די
גארטען-פערוויילונג אין העלענאוו
אפגעלעגט געווארען אויף זונטאג, דעם 29 יוני ד. י.
די נאכט-פאגאטאוויע
ביים „לינת הצדק“ אין לאדז.
בעמערקונג: די געקויפטע בילעטען זענען גילטיג.
17929

מעבעל
פון א שפייזע-צימער, ווי א קרעדענס, א טיש 6 שטיל און א קאנאפּקע געלעגענהייטלוך ביליג צו פערקויפען.
נארוטאוויטשא 42, וו. 12
ביז 11 פריה און פון 2–5

אכטונג, בעקער-מייסטער!
מיטגלידער און נישט מיטגלידער!
היינט, מאנטאג, דעם 23 יוני ד. י. פונקט 7 א זייגער אוונט קומט פאר אן אויסערגעוועהנליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
אויפ'ן טאג-ארדנונג שטעהען פאלגענדע וויכטיגע פראגען: 1) די טאג-פראגע; 2) שטייער-פראגען; 3) צעגניקאווע קאמיסיע.
צוליב דעם וואס די פראגען האבען אן אומגעהויערע בעדייטונג, דארפען אלע אונבעדינגט צו קומען.
די פערוואלטונג.

קאנגרעס פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין ווארשא

ווארשא, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ווימען דערוויסט זיך ווערט פראיעקטירט צונויפצורופען אויף סוף חודש אויגוסט קיין ווארשא א קאנגרעס פון די רעפרעזענטאנטען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. דער קאנגרעס וועט זיך בעראטען וועגען די געשאפענע לאגע.

געשלאסען דעם קאנגרעס פון די פען-קלובען

גרויסע רעדע פון שלום אש

ווארשא, 22. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איינער איז געשלאסען געווארען דער קאנגרעס פון די פען־קלובען. אין אווענד איז אין זאל אייראפעיסקי פארגעקומען א באנקעט אויף וועלכען דער דיכטער שלום אש האט געהאלטען אין ענגליש א גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האט צווישען אנדערע, אויך אנגעוויזען אויף דער בעדייטונג פון דער יודישער ליטעראטור.

ביינאכט איז אין די זאלען פון האטעל אייראפעיסקי פארגעקומען א ראוט.

שפאנישער קעניג אין פאריז

פאריז, 22 (ספ. טעל.) קעניג אלפאנס פון שפאניען איז אין דער בעגלייטונג פון הערצאג פאן מיכאנדרא און פון שפאנישע באטשאפטער קווינאנעס דע לעאן נעכטען אינ'ן אווענד אנגעקומען קיין פאריז. דעם קעניג האבען אפגעווארט פארטרעטער פון פרעזידענט דומערג און אויסערן מיניסטער בריאן.

דער קעניג בלייבט אין פאריז ביז מאנטאג.

פראצעס פון באנקנאטען־פעלשער

מאדריד, 22 (ספ. טעל.) אין מאדריד איז איצט פארגעקומען א פראצעס געגען באנקנאטען־פעלשער פון דער ענגלישער באנק. די הויפטשולדיגע זענען פערמשפט געווארען אויף 8 יאהר תפיסה. איי־ניגע פערזאן זענען פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר תפיסה און איינער איז בעפרייט געווארען.

צוויי קרבנות פון א פאליטישען צוזאמענשטויס

גליוויץ, 22 (ספ. טעל.) אין א שענק אין גלייוויץ זענען געזעסען עטליכע קאמוניסטישע ארבייטער און געזונגען לידער געגען דעם שטאלהעלם. די שטאמגעסט האבען זיך דערפון בעליידיגט און האבען אויסגעפאדערט דעם שענק־איינענטימער, אז ער זאל בעזייטיגען די ארבייטער. דער איינענטימער האט זיך אפגעזאגט צו געבען די ארבייטער בראנפען און אויפגעפאדערט זיי זיך צו פערהאלטען רוהיג. דערויף האבען זיך די ארבייטער אויף איהם געווארפען און געהאלט שלאגען. ער האט ארויסגעכאפט א יעגער ביקס און צוויי מאל אויסגעשאסען. די קוילען האבען געטראפען צוויי דייטשע פערזאן, וועלכע זענען שווער פערוואונדעט געווארען. אויפ'ן וועג אין שפיטאל זענען זיי געשטארבען.

די פאליציי האט דעם שענק־איינענטימער ארעסטירט.

א דירעקטאר פון א באנק בעגאנגען מיסברויכען

ווען מען קומט איהם ארעסטירען דערשיסט ער א פשאדאווניק און בעגעהט זעלבסטמארד

פוזען, 22 (ספ. טעל.) דער דירעקטאר פון דער פאלס־באנק אין לעשנא קאזימיערזש אלשעווסקי איז היינט ארעסטירט געווארען. ער ווארט פאר בעגעהן מיסברויכען אין דער באנק. בעת דריי פאליציאנטען זענען אריין צו איהם אין דער וואוינונג און געוואלט איהם ארעסטירען האט ער ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אויסגעשאסען. א קויל האט געטראפען דעם פשאדאווניק באלצער און איהם שטערבליך פערוואונדעט. אויפ'ן וועג אין שפיטאל איז ער געשטארבען. אלשעווסקי האט דאן אויך געשאסען צו זיך און זיך פערוואונדעט אין בויך. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

אראבער ווילען פערקויפען יודען ערד

נור דורך דער פערמיטלונג פון עגיפטישע יודען

קאירא, (יט"א טעלעגראפיש). קיין עגיפטען זענען געקומען פאלעסטינער אראבער, מיט'ן צוועק אנצוקניפען בעציהונגען מיט די עגיפטישע יודען, זיי זאלען פערמיטלען ביים פערקויפען באדען אין ארץ ישראל. די אראבער האבען מורא, אז צוליב דער בויקאט־פראפאגאנדע, וואס עס פיהרט די אראבישע עקזעקוטיווע נישט צו פערקויפען קיין באדען די פאלעסטינער יודען, וועלען זיי ליידען גרויסע היזקות און אין פאל ווען זיי וועלען פערקויפען זייער באדען די יודען, וועלען זיי פערפאלגט ווערען פון אראבישען עקזעקוטיוו. דעריבער ווילען זיי אדורכפיהרען דעם באדען־פערקויף דורך דער פערמיטלונג פון די עגיפטישע יודען.

40 מיליאן לעי בעטרעפט די ציוויל־ליסטע

פון רומענישען קעניג קארל

בוקארעשט, 22., (ספ. טעל.) אין רומענישען פארלאמענט איז אריינגעטראגען געווארען א געזעץ־פראיעקט, וואס שטעלט פעסט, די ציוויל־ליסטע פון קעניג קארל דעם צווייטען אויף 40 מיליאן לעי (אנ'ערך צוויי מיליאן זלאטעס) א יאהר. די ציוויל־ליסטע פון דער קעניגין העלענא איז בעשטימט געווארען אויף 7 מיליאן לעי און די ציוויל־ליסטע פון געוועזענעם קעניג מיכאל און איצטיגען טראהן־פאלגער אויך אויף 7 מיליאן לעי.

געזעץ־פראיעקט פון ארבייטס־פליכט פאר אלע בירגער אין דייטשלאנד

בערלין, 22. (ספ. טעל.) די ווירטשאפטליכע פארטיי אין דייטשלאנד האט אריינגעטראגען א געזעץ־פראיעקט וועגען צוואנגס־ארבייט און בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט.

דאס געזעץ לעגט ארויף אויף יעדען בירגער אין עלטער פון 17 יאהר ביז 25 יאהר דעם חוב פון א יאהר ארבייט לטובת דער מלוכה.

אין משך פון דאזיגען יאהר דארפען די פערזאנען, וואס איבערליגען דעם ארבייטס־חוב בעקומען בעקעסטיגונג, קליידונג, מכשירים און א האץ דעם 70 פעניג טעגליך.

די געזעצגעבער זענען אין דער מיינונג, אז אויף אזא אופן וועט מעגליך זיין אדורכצופיהרען ארבייטען אויפ'ן גרויסען מאסשטאב און עס וועט האבען א ערציהערישען איינפלוס אויף דער יוגענד.

דער נייער עגיפטישער קאבינעט

קאירא, 22 (ספ.טעל.) דעם נייעם עגיפטישען קאבינעט האט געשאפען איזמאיל סידקי פאשא וועלכער איז פרעמיער, פינאנץ־ און אינערן־מיניסטער אין איין פערזאן.

נאציאנאל־סאציאליסטען אין דייטשלאנד

דראהען מיט פאגראמען אויף יודען

בערלין, 22 (ספ. טעל.) אין דער צייטונג „דער אנגריף" וואס ווערט ארויסגעגעבען פון דעם דעפ. ד"ר געבעלס ווערט ארויסגעטרעטען געגען דעם ניי־עם געזעץ פון דער פרייסישער רעגירונג, וועלכעס פערבעטעט די נאציאנאל־סאציאליסטען צו טראגען ספעציעלע אוניפארמען, און דער ארטיקעל־שרייבער טוט צום סוף צו פאלגענדען אויספיהר:

„ווען עס זאלען קומען פאר אונז נישט געוועהנליכע און ביז איצט פערהונדערטע פאגראמען אויף יודען, האט אונז די רעגירונג אליין צוגענומען די מעגליכקייט אבצוהיטען די חסידים פון אונזערע אפהענגער".

מאלטא זאגט זיך אב פון דער אויטאנאמיע

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.) די קלאנגען וואס האבען זיך פערשפרייט אין דער אויסלענדישער פרעסע וועגען דער דימיסיע פון קאבינעט פון מאלטא שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט. נעכטען איז פארגעקומען א לענגערע בעראטונג, אין וועלכער עס האט זיך אויך בעטייליגט דער גובערנאטאר. פאר דער בעראטונג האט דער גובערנאטאר דערהאלטען אויספיהרליכע אינסטרוקציעס פון לאנדאן.

עס האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז מאלטא וועט אויף א משך פון צוויי יאהר צוריקקעהרען צום אלגעמיינעם מלוכה־רעזשים, וואס ווערט אנגעווענדעט אין די ענגלישע קאלאניעס און וועט זיך צייטווייליג אבזאגען פון דער אויטאנאמיע.

קאמוניסטישע וואהל־אגיטאציע דורך ראדיא

בערלין, 22 (ספ. טעל.) שבת מיטאג נאך דעם פאנגלייטונג די קאמוניקאטען אין דער לייפציגער ראדיא סטאנציע האט דער ספיקער איבערגערופען: וועהלט קאמוניסטען, שטימט פאר דער ליסטע נומער דריי. ער האט געוואלט דעם אויסרוף נאך עטלע מאל איבערחזרען אבער מ'האט איהם דערין געשטערט.

ווי עס ווייזט זיך ארויס האט דעם אויסרוף געמאכט דער געהילף פון ספיקער, וועלכער איז געווען אפיסער בגילופין, ער איז תיכף אבגעזאגט געווארען פון זיין פאסטען. — —

ענגלאנד וועט נישט ענטפערן

אויף בריאנס מעמאראנדום וועגען די פעראייניגטע שטאטען פון אייראפא

לאנדאן, 22. (אטע) ווי עס דערוויסט זיך דער קארעספאנדענט פון „דיילי טעלעגראף" האט די ענגלישע רעגירונג נישט ברעה צו ענטפערען אויספיהרליך אויף בריאנס מעמאראנדום וועגען פראיעקט פון די פעראייניגטע שטאטען פון אייראפא. די ענגלישע רעגירונג וועט נאר בעשטעטיגען די קבלה פון מעמאראנדום און וועט צוגעבען אז א גענויעם ענטפער וועט זי געבען ערשט נאך א פערשטענדיגונג מיט די דאמיניאנס.

אין ענגלישען אויסערן־מיניסטעריום הערשט די מיינונג, אז בריאנס מעמאראנדום זאל בעטראכט ווערען אויף דער סעפטעמבער סעסיע פון דער פעלקער־ליגע, בכדי אויסצומיידען די קארעספאנדענץ, וואס קאן נאר פערשלעפען דעם ענין.

ליטוואקאוו נישט מעהר דער איינציגער רעדאקטאר פון מאסקווער „עמעס"

מאסקווע, (י. ט. א.) דער „עמעס" דריקט אויף אנ'אנגעזעהענעם פלאץ א בעשלוס פון צענטראלען קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין וועלכען עס ווערט ערקלערט, אז פון איצט אן וועט די רעדאקציע פון „עמעס" געפיהרט ווערען נישט דורך מ. ליטוואקאוו'ן אליין, נאר דורך א רעדאקציע־קאלעגיום אין וועלכען עס גהען אריין אויסער ליטוואקאוו'ן דער יודישער קאמוניסט מ. אלטשולער און דער ארבייטער פון דער מאסקווער שוך־פאבריק „פאריזער קאמונע" ב. מעדוועדענקא. לויט דעם דאזיגען בעשלוס פון דער פארטיי וועט מ. ליטוואקאוו בלייבען אויפ'ן אמט פון פעראנטווארטליכען רעדאקטאר פאר דער טעכנישער פיהרונג פון דער צייטונג.

פארטוגאלישער קאנסול אין ווארשא

ליסאבאן, 22. (ספ. טעל.) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון מיניסטעררעדראט איז בעשלאסען געווארען צו שאפען אין ווארשא א פארטוגאלישע פארשטעהערשאפט פון צווייטען ראנג.

„דאקטאר פון וועלט־האנדעל"

וויען, 22. (ספ. טעל.) דער מיניסטעריער־ראט האט נעכטען בעשלאסען צו אנערקענען דער וויענער אקאדעמיע פאר'ן וועלטהאנדעל דאס רעכט פון פראמאציע מיט'ן בעהונג, אז עס וועלען אויסגעפיהרט ווערען די פונקטען, וואס זענען נויטיג צום דערגרייכען דעם דאקטאר־טיטול.

בירד האט אנעקטירט דעם דרום־פאל פאר די פעראייניגטע שטאטען

ניו־יארק, 22. (ספ. טעל.) אדמיראל בירד וועלכער איז לעצטענס צוריקגעקומען פון זיין עקספעדיציע האט אויפגענומען די פארשטעהער פון דער אמעריקאנישער פרעסע, פאר וועלכע ער האט ערקלערט, אז אין נאמען פון די פעראייניגטע שטאטען האט ער אנעקסירט די געביטען, וואס ער האט ענטדעקט אויפ'ן דרום־פאל פאר די פעראייניגטע שטאטען.

די דאזיגע דעקלאראציע האט ארויסגערופען א סענסאציע אין וואשינגטאן, ווייל בירד האט די פערעפענטליכט אהן דעם וויסען פון דער אמעריקאנישער רעגירונג. גענעראל בירד האט ווייטער ערקלערט, אז אויף דעם דרום פאל געפינען זיך ריזיגע קוילען שטחים, וואס וואלטען געקאנט גענוג נעזען אויף טויזענד יאהר פאר דער גאנצער וועלט.

אויספלוג פון ענגלישע אינדוסטריעלער אין גדיניע

גדיניע, 22. (ספ. טעל.) קיין גדיניע איז אנגעקומען אנ'אויספלוג פון 4 איינענטימער פון קוילען־גרובען און פיהרער פון ענגלישע פארטעען מיט'ן ציל זיך צו בעקענען מיט די איינריכטונגען פון גדיניער פארט און אויך מיט דער קוילען־פראגע אין פוילען.

געגאנגען כאפען פיש און בעצאהלט מיט'ן לעבען

ווילנא, 22 (טעלעפאניש) נעבען אלקעניק, ביים טייך מערעטשאנקא איז אלס רעזולטאט פון דעם בארבארישען אופן פון כאפען פיש געקומען צו א טראגישען צופאל.

צוויי איינוואוינער פון אלקעניק — טישקאווסקי און וואלאוויטש זענען אוועק צום טייך מערעטשאנקא, וואו זיי האבען אנגעהויבען כאפען פיש מיט האנד־גראנאטען.

בעת'ן ווארפען די גראנאטען אין וואסער, האט איין גראנאט פריהצייטיג עקספלאדירט, דערהרגענדיג טישקאווסקי'ן אויפ'ן ארט. וואלאוויטש איז שווער פערוואונדעט געווארען און אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען איהם אבגעפיהרט אין שפיטאל.

די פרוי פון א ענגלישען מיניסטער געגען דער ענגלישער פאליטיק אין אינדיען

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.) די ענגלישע רעגירונג האט זיך איצט געפונען אין זעהר א אונבעקוועמע לאגע צוליב א עפענטליכע רעדע פון דער פרוי פון האנדעלס־מיניסטער גראהאם.

פרוי גראהאם האט אויף א פרויען מיטינג וואס איז נעכטען פארגעקומען שטארק קריטיקירט די פאליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג אין אינדיען. דאס איז נישט אונזער לאנד — האט די פרוי פון מיניסטער ערקלערט — מיר האבען אויף איהם קיין שום רעכט, און דאס אנווארפען אינדיען אונזער ציוויליזאציע און רעגירונג איז פשוט א בעוואלדטאט.

לאדז
23 יוני 1930

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז
23 יוני 1930

דער אויסוועג

ווי אזוי קען מען זיך ראטעווען פון ווירטשאפטליכען קריזיס?

פון לאנגע קומען און ידיעות, אז דער ווירטשאפטליכער קריזיס פערשארפט זיך און אלע צווייגען פון אונזער ווירטשאפט. די צאהל פראטעסטירטע וועקסלען און באנקראטען פערגרעסערט זיך. די פראדוקציע האלט ווייטער אין איין פאלען און די ארבייטסלאזיגקייט וואקסט. דאס אפבלייבען פון די ושירארדאווער טעקסטיל־פאבריקען באווייזט, אז דער קריזיס כאפט אריין און זיינע נעגעל אנדערע שטארקסטע אינדוסטריע־אונטערנעמונגען. וועגען דער לאגע אין לאנדעל איז שוין אפילו נישטא וואס צו רעדען, ווארום די טרויעריגע סיטואציע איז אלעמען גאנץ גוט בעקאנט. די בוי־בעוועגונג איז עהער שוואך און צוליב דעם איז פאגרען וועט ער היי־יעהריגער סעזאן זיין פיל שוואכער ווי פאראיאהרען.

וואס טוט אלזא די רעגירונג? מיט א פאר וואכען צוריק האט זי פערעפענטליכט א פראגראם מיט א הבטחה, אז אלע ווירטשאפטליכע ספערען וועלען געשטיצט ווערען. און דעם האוזען פראגראם און אין די הבטחות פון דער רעגירונג האבען מיר אנב פאלד אין אנהויב נישט געגלויבט. און עס ווייזט זיך ווירקליך ארויס, אז פון דעם גאנצען פראגראם האט זיך אויסגעלאזט א גארנישט.

איצט בעגרעניצט זיך די רעגירונג מיט איינעמען הילפס־פראגראם פאר איין ווירטשאפטליכער ספערע, ד. ה. פאר דער לאנדווירטשאפט. און דעם פראגראם ווערט דערהאלטען די פרעמיע, און הבואה, אינטערווענץ־קניות פון תבואה מיט דער הילף פון די מלוכהשע פאנדען, און די קאנווערסיע פון א האלבען מיליארד קורץ־טערמיניגע חובות אויף א לאנג־טערמיניגען קרעדיט. דער צוועק פון דער האוזער שטיצע איז צו פערשטארקען די פרייזען פון תבואה, כדי עס זאל פערשטארקט ווערען די קויף־קראפט פון דער בעפעלקערונג. און פרינציפ איז דער ציל א גאנץ ריכטיגער, אבער די מיטלען, וואס ווערען דערביי אנגענומען, פיהרען נישט צום ציל. אויף אינטערווענץ־קניות פון תבואות און אויף דער קאנווערסיע פון א האלבען מיליארד זל. האבען מיר איצט קיין געלד. די דעלעגאטען פון די פערשידענע בענק, וועלכע האבען זיך בעמיהט און אויסלאנד צו בעקומען קרעדיטען, זענען צוריקגעקומען מיט גארנישט.

דעם האבען מיר בכלל נישט קיין אויסזיכטען, אז די קויף־קראפט פון דער דארפישער בעפעלקערונג זאל זיך פערשטארקען, און טאקע דערפאר וואס איין היי־יאהר „ראהט“ א גרויס געוועקס ביי אונז און אויף דער גאנצער וועלט. דער חשק צו העכערען די פרייזען פון תבואה האט נישט קיין שום האפענונג רעאליזירט צו ווערען.

עס איז אפשר פערהאן אן אנדערער וועג צו פערגרעסערען די קויף־קראפט פון דער בעפעלקערונג. ווען מיר קוקען זיך צו צו די פרייזען פון דער אינדוסטריע און פון דער לאנדווירטשאפט, זעהען מיר, אז אין דער צייט ווען די לאנדווירטשאפטליכע ארטיקלען זענען געפאלען אויף 22 פראצ., זענען די אינדוסטריע־ארטיקלען נאר געפאלען אויף 8 פראצ. און דאס איז טאקע דער טעם, פארוואס די אינדוסטריע קען נישט איצט אפגעבען איהרע ארטיקלען אויפ׳ן דארף און דערפאר איז דער קריזיס אין דער אינדוסטריע.

וואס־זשע זענען אלזא די סיבות פון דעם, וואס די אינדוסטריע־ארטיקלען האלטען זיך נאך ביי הויכע פרייזען און דער צייט, וואס אין דער לאנדווירטשאפט איז אזא קאלאסאלע פרייזען־ירידה און פארוואס זעהען מיר גארנישט, אז די הוצאה זאל קלענער ווערען צוליב דער האויגער פרייזען־ירידה?

די סיבה דערפון דארף מען זעהן אין דער פאלשער פאליטיק, וואס מען האט איצט אנגעווענדעט בנוגע דער אינדוסטריע, און דער צאל־פאליטיק און און דעם פראטעקציע־סיסטעם פון דער רעגירונג. און פלוג האבט זיך טאקע אויס, אז די האויגע פאליטיק שיצט די פוילישע אינדוסטריע פאר א פערפלייצונג פון אויסלענדישע סחורה. דאס איז אבער א צייטווייליגער נוצען, און די פאלגען דערפון מוזען זיך שפעטער זעהר שלעכט אפרופען.

און די האויגע פאלגען קאן מען שוין איצט אנטאפען מיט די הענד. א דאנק דעם האויגען הויכען צאל האבען זיך געשאפען די קארטעלען, וועלכע דערלאזען נישט צו א פרייזען־ירידה פון די אינדוסטריע אויסארבייטונגען. דער פויער קאן העכערער נישט קויפען, און דעריבער ברענגט די האויגע פאליטיק מעהר שאדען, ווי נוצען. ערגער איז נאר דאס, וואס די אינדוסטריע וויל נאך ווייטער נעהמען אויפ׳ן זעלבען וועג, שטרעבענדיג צו העכערען די פרייזען אויף א רייהע ארטיקלען, ווי אייזען און צוקער, אלס מוסטער דינט דא, לוידער, די רעגירונג אליין, וועלכע האט איצט און אזא קריטישען מאמענט געהעכערט די פרייזען פון די מאנאפאל־ארטיקלען, ווי זאלץ און שפירט.

די זעלבע סיבה דערלאזט טאקע אויך נישט צו דעם, אז די הוצאה זאל פערקלענערט ווערען. דערפון קאן מען ארויסדרינגען, אז נישט די הויכע פרייזען, נאר פערקעהרט, א פרייזען־ירידה קאן ארויסשלעפען פון קריזיס און פערמיידענדיג געגען דער אויסלענדישער קאנקורענץ, צו אזא פרייזען־ירידה מוזען אבער געשאפען ווערען ספעציעלע בעדינגונגען, ווי רעפארמירען די שטייערען און די מנהגים עקאנאמישע אויסגאבען.

ד״ר. ב. ז.

דעבאטע אין דייטשען רייכסטאג וועגען אנטיסעמיטישע תפילות

פראטעסט־פערזאמלונג געגען אנטיסעמיטישע מיניסטער פריק

בערלין, (יט״א) אויף דער לעצטער זיצונג פון דייטשען רייכסטאג איז פארגעקומען א דעבאטע וועגען דעם קאנפליקט פון דער רייכס־רעגירונג מיט טירינגען צוליב די אנטיסעמיטישע תפילות, וואס זענען דורך דעם מיניסטער פריק איינגעפיהרט געווארען אין די טירינגער שולען. אויף דער זיצונג האט גענומען א ווארט צו. אגד. ד״ר פריק (דער אינערן־מיניסטער פון טורינגען, וועלכער איז גלייכצייטיג א דעפוטאט אין דייטשען רייכסטאג), וועלכער האט ערקלערט: די שול־תפילות, וועלכע איך האב איינגעפיהרט ענטהאלטען נישט קיין אנגריף געגען וועלכען עס איז פעלקער־שיכט. איך האב אויפגעקלערט, אז זיי זענען געריכטעט געגען פאלקס־פרעמדע עלעמענטען, צו וועלכע עס געהערען פריהער פאר אלע די יודען (שטורם). דער אינערן־מיניסטער פון דער רייכס־רעגירונג ד״ר ווירט האט און זיין ענטפער אנגעוויזען, אז די ווערטער פון דער תפילה: „זאט בעפריי אונז פון פעררעטעריי און אפנא־ערייי“ קענען זיך בעציהען צום אויטאר פון דער פעראורדנונג, ד״ר פריק, וועלכער איז פאר מלוכה־פעררעטעריי פער׳משפט געווארען צו א יאהר מיט 3 מאנאטען תפיסה. קיינער טאר נישט בעליידיגען קיין שום טייל פון דער בעפעלקערונג און דייטשלאנד און די יודישע בתוכם. דאס איז דער קערן פון אונזער מלוכה־לעבען“.

* * *

בערלין, (יט״א) דער צענטראל־פעראיין פון דייטשע שטאאטס־בירגער פון יודישען דת האפען איינגעארדנט צוויי פראטעסט־פערזאמלונגען געגען דער בעליידיגונג פון דייטשע יודען דורך די אנטיסעמיטישע תפילות. וועלכע דער נאציאנאל־סאציאליסטישער מיניסטער פריק האט איינגעפיהרט און די טורינגער שולען. אויף די פערזאמלונגען זענען ארויסגעטרעטען א רייהע רעדנער, מיט׳ן גע־בע זענען שארף ארויסגעטרעטען געגען דער האנדלונג ריטישער נבלה. עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, וואס פראטעסטירט געגען דער פעראורדנונג פון מיניסטער פריק, וועלכע בעדייט א ברוך פון דער קאנסטיטוציע. די פערזאמלטע דערקלערען אויס די איבערציינונג, אז די רייכס־רעגירונג וועט ארויסטרעטען געגען דעם האוזיגען אקט, וועלכער גראבט אונטער די גלייכבערעכטיגונג פון די דייטשע יודען. די רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען צום פרעזידענט און צו דער צענטראלער רעגירונג.

לאנד־קאנפערענץ פון די עסטרייכישע ציוניסטען

נישט פערענדיגט איהרע בעראטונגען

ווין, (יט״א) צום ערשטען מאל זייט איינגע יאהר איז הייַנט און ווין ווידער צונויפגעקומען די לאנד־קאנפערענץ פון די עסטרייכישע ציוניסטען, וואס ווערען אנגעפיהרט דורך אינזש. דאבלערט שטריקער. נישט קוקענדיג דערויף, וואס אלע דעלעגאטען זענען געווען בעהעלפט מיט פרידענס־וואונש, איז די קאנפערענץ נאך איין־און־א־האלבען טאגיגע שווערע בעראטונגען איבערגעריסען געווארען. וואהרשיינליך וועט די בעראטונגען פון דער קאנפערענץ איז א נייעם צייט אויס ווידער בעגינט הייַנט. עס ווערט געזאגט דערוויל נישט צו וועהלען קיין נייע ליטונג. די אלגעמיינע ציוניסטען מאכען בעמיהונגען צו דערגרייכען א בעראטונג מיט די ראדיקאלען און רעוויזיאניסטען, כדי זיי זאלען מיטארבייטען אין דער ליטונג. און פערלויף פון די פעראמונגען איז לעבהאפט בעהאנדעלט געווארען די לאגע פון וועלט־ציוניזם, ד״ר ווייצמאנ׳ס פאליטיק, די פראגע וועגען צונויפרופען דעם ציוניסטישען קאנגרעס א.א.וו. די הויפט־מיינונגס־פערשידענהייטען האבען זיך אפער בעצויגען אויף די עסטרייכישע לאנד־פאליטיק ווי צ.ב. די פראגע פון בעזיעהן די נאציאנאל־פאליטישע אקטיוויטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, די פ־א.ע פון אנגעהעריגקייט צו דער באציאל־דעמאקראטיע אדער אנדערע נישט־יודישע פאליטישע ארגאניזאציעס א.א.וו. פאר׳ן אפלעגען דעם צוזאמענפאהר האבען אלע דעלעגאטען אנגענומען א שארפע פראטעסט־רעזאלוציע געגען דער עליה־גזירה און געגען דער פאליטיק פון דער מאנדאט־מאכט און ארץ־ישראל.

די לאגע פון די יודען אין אונגארן

אינטערוויו מיט׳ן פרעמיער גראף בעטלען

לאנדאן (י.ט.א.) פאר זיין אפפאהר פון לאנדאן האט דער אונגארישער פרעמיער בעטלען ערטיילט אן אינטערוויו דעם פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור. אין משך פון געשפרעך האט דער פרעמיער געליקענט, אז דער „נומערוס קלאוזוס“ איז געווענדעט געגען יודען, די דאזיגע פעראורדנונג וועט בכלל אפגעשאפען ווערען ווי נאר די ווירטשאפטליכע לאגע וועט זיך בעסערען. גראף בעטלען האט אויך געלייקענט, אז אין אונגארן ווערען אנגעווענדעט בעזונדערע צוואנגען לגבי יודישע מלחמה־אנטיילנעהמער, וועלכע ווערען נישט אנגענומען אין „העלדען־ארדען“. גראף בעטלען האט ערקלערט, אז דער ארדען געניסט פון אויטאנאמיע און פארשט ביים אנטעמען ניט אנגעלזהדער זייער גאנצע פערגאנגענהייט, זייער האלטונג בעת דער באלשעוויסטישער איבערקעהרעניש א. א. ג. אויף דער מאגע, פארוואס יודיש־אונגארישע סטודענטען בעדרש נישט אנגענומען אין די אונגארישע סטודענטען־הייזער און אויסלאנד, האט דער אונגארישער פרעמיער געענטפערט, דאס די רעגירונג האט נישט קיין איינפלוס אויף די קאמיטעטען, וואס בעשטעהען פון פראפעסארען און געלעהרטע און ענטשיידען און געגען אנגעמען אין די סטודענטען־היימען. די דאזיגע קאמיטעטען ריכטען זיך נישט און זייער טעטיגקייט מיט רעליגיעזע מאטיווען — האט ערקלערט צום סוף דער פרעמיער בעטלען.

די אלטע פסיכאלאגיע

פון לעא קעניג

דער פלאן צו בויען א טונעל צווישען ענגלאנד און פראנקרייך איז פערווארפען געווארען און דווקא אונטער מאקדאנאלדס סאציאליסטישער רעגירונג.

אמת, דער פראיעקט איז פערווארפען געווארען אלס נישט פראקטיש דורך אן אומפארטייאישער אי־ער אינטערפארטייאישער קאמיסיע; אבער דאך, אז ס׳וועט קומען די צייט פון אונטערצופיהרען א סך־הכל פון די אויפטועכצען פון דער צווייטער ענגלישער ארבייטער רעגירונג, וועט מען מיט א געוויסער רעכט — לגנאי ארער לשבח — צוגעבען:

דער פראיעקט צו בויען א טונעל צווישען פראנקרייך און ענגלאנד איז פערווארפען געווארען דורך דעם פארזיכטיגען — צו פארזיכטיגען, אפשר — ענגלישען פרעמיער מר. מאקדאנאלד.

און ווי מען קען זיך משער זיין, לויט די איצטיגע אפילו קאמענטארען אין דער פרעסע, וועט עס קיין גרויסער קרעדיט נישט זיין פאר דעם ערשטען ענגלישען סאציאליסטישען פרעמיער־מיניסטער.

דאס קאנסערוואטיווערע ענגלאנד זעט אפשר זיין צופרידען מיט אט דעם לעצטען בעשייד פון מר. מאקדאנאלדס פארזיכטיגער געטריישאפט צו דער ענגלישער טראדיציאנעלער פאליטיק, אבער דאס פרייערע און האריקאלערע ענגלאנד וועט זיך פיהלען ענטוישט. ווי ס׳זאל נישט זיין האט מען דאך פארט פון דעם ערשטען סאציאליסטישען פרעמיער, און פון דעם געוועזענעם שטארקען „פאסיפיסט“ געווארט אויף ברייטערע און פרייערע פאליטישע זשעסטען.

דער טונעל־פראיעקט איז פערווארפען געווארען צוליב פראקטישע טעמים, הויפטזעכליך: דער אורטייל פון דער קאמיסיע איז געווען, אז דער גאנצער ענין לוינט זיך פראסט פשוט נישט, און בעסטען פאל וועט ער נישט מעלה און נישט מוריד זיין. דעם ענגלישען האנדעל וועט אזא טונעל נאר שאדען ברענגען; די ארבייטסלאזיגקייט וועט ער נישט פערגרינגערען, און טעכניש איז אויך דער גאנצער פלאן נישט אזא זיכערע זאך.

צו אט דעם נעגאטיווען בעשלוס איז געקומען די קאמיסיע און נישט מיר, נאטירליך, נאר אנדערע עקספערטען און גרויסע בינעס־לייט קענען ריסקירען די ריכטיגקייט פון דעם בעשלוס און זיין מאטיוואציע. עס קען זיין, אז די קאמיסיע איז און גאנצען גערעכט און עס קען זיין, אז נישט און גאנצען.

אבער אויב עס הערשט דאך א געוויסע שפאנונג בנוגע דעם בעשלוס — און ענגלאנד און אויסער ענגלאנד — איז עס נישט צוליב די רעדנער מאכענטע פראקטישע מאטיוואציעס נאר צוליב אנדערע פאליטישע און אויך אידעאליסטישע מאטיווען.

אמת, די קאמיסיע האט זיך קאטעגאריש ארויסגעזאגט געגען דעם טונעל נישט, ווייל זי האט מורא, אז ס׳קאן נאך זיין א קריג צווישען ענגלאנד און פראנקרייך. ווער רעדט עס היינטיגע צייטען, ווען מיר האבען אזוי פיל פערשידענע ענטוואפנונגס־קאנפערענצען און שלום פאקטען, אפען וועגען אך זעלכע זאכען ווי מלחמות. אבער דאך האט זיך געפיהלט אין דער „נייע מורא“ אזא מין פערזארגען זיך אויף „טאמער און אפשר“. ס׳איז טאקע נאריש צו רעדען וועגען א מלחמה און צווישען אזעלכע גרויסע פריינדליכע פעלקער, ווי ענגלאנד און פראנקרייך, אבער דאך איז גלייכער, אז מען איז זיכערער. ווער שמועסט, אז קיין גרויסע פראפיטען וועט מען פון אזא טונעל סיי־ווי נישט האבען.

און די אויגען פון אידעאליסטען און אינטערנאציאנאליסטען. בעזונדערס האט דער טונעל געזאלט זיין אויך א מין שלום טונעל, א סימן פון פרייערע און פריינדליכערע בעציהונגען צווישען פעלקער, אזא טונעל וואלט אפשר מעהר ווי זעלכע ס׳איז פאציפיסטישע רעדעס און אפמאכען בעוויזען, אז אייראפא דענקט אליך מעהר און מעהר אין די טערמינען פון שלום. דער טונעל וואלט געקענט זיין א גרויסער פאקטישער זשעסט פאר שלום.

אבער די אייראפעאישע פאליטיקער און שטאאטסלייט — און אפילו די סאציאליסטען און האלב־סאציאליסטען — וואגען נאך נישט צו מאכען אזעלכע פאקטישע זשעסטען; ווער שמועסט, אז „קיין פראפיטען וואלט אזא שלום־זשעסט נישט געבראכט“.

און דער פראיעקט וועגען דעם טונעל איז פערווארפען געווארען באלד נאך דעם דורכפאל אדער „האלבען דורכפאל“ (ווי מען רופט עס) פון דער פלאטען־קאנפערענץ אין לאנדאן.

דארף מען נאך א בעסערען בעווייז, אז פעלקער דענקען נאך אלץ אין דער שפראך פון מורא, נישט צוטרויען און פערזיכערען זיך איינער פאר׳ן צווייטען.

די אלטע פסיכאלאגיע לעבט נאך און ווירקט אפען און בעהאלטען.

מען הערט אזוי פיל פון שלום און ענטוואפנונג, אבער די הערצער הערען נישט, וואס די מיילער רעדען. עס ווירקען מעכטיג פאמש בעהאלטענע, כמעט ווי נישט בעוואוסטזיניג, די אלטע מוראים, נישט־צוטרויאונגען פון איין פאלק פאר׳ן אנדערען.

יא, מלחמות זענען שוין צו נאריש, צו געפעהרליך און צאהלען זיך שוין אויך נישט, אבער־פונדעסטוועגען, דארף מען זיך דאך פערזיכערען, מען דארף זיין פארזיכטיג. טאמער, אפשר.

און אנשטאט ענטוואפנונג וואקסט די בעוואפנונג. מען רעדט פון שלום און מען פערשטארקט די גרעניץ־היטער.

מען פערשטארקט די גרעניצען; מען האט מורא האלב בעוואוסטזיניג צו בויען א טונעל און און דער זעלבער צייט ווערען און דער לופטען אליין מעהר און אפגעמעקט די גרעניצען.

וואס פאר א ווערט האבען די אלע גרעניצען געגען דער מאדערנער אעראנאטיק, געגען די הייטיגע אעראפלאנען?

אבער די אלטע פסיכאלאגיע, די אלטע דיפלאמאטיע, ווילען נישט וויסען פון קיין חכמות; מע דארף זיין פארזיכטיג, מען דארף זיך היטען.

פונקט ווי די געוויסע בהנעדקאמיקער, פערשליסען זיי די טיר און א הויז, וואס האט שוין קיין ווענט און קיין פענסטער נישט.

און ווי געזאגט, איז די ענטוישונג נאך גרעסער, ווייל דער טונעל איז פערווארפען געווארען אונטער האמזיי מאקדאנאלדס רעגירונג.

ווען ס׳זאל זיין אונטער באלדווינס פרעמיערשאפט וואלט עס אפשר נישט אזוי געארט: פארט א קאנסערוואטיווער פרעמיער־מיניסטער.

אבער מאקדאנאלד — דער ערשטער ליבעראל־פרעמיער פון ענגלאנד. אט דער, וואס האט נאך וואגט אין דער צייט פון דער וועלט־קריג צו זיין א פאציפיסט, מוזען טאקע די אייראפעאישע סאציאליסטען ווערען פאסטליבער פונ׳ם פויפסטער, ווען זיי קריגען די מאכט? נישט אומזיסט האט א גלענצענדער אויסלענדישער זשורנאליסט אויסגעקלערט, אז מאקדאנאלד איז בטבע קאנסערוואטיווער פון באלדווינען. פון לארד רושארדזשען אזוי.

עס בעקומט זיך שוין באלד דער איינדרוק, אז ענגלאנד זעצט ארויף אן ארבייטער־רעגירונג ווען זי ווערט קאנסערוואטיווער; און א קאנסערוואטיווע רעגירונג ווען זי ווערט דרייסטער און ראדיקאלער...

ווייל אן ארבייטער רעגירונג נוצט צו בערוהיגען די קאנסערוואטיווע אפאזיציע און א קאנסערוואטיווע רעגירונג נוצט צו בעפרידיגען די ראדיקאלער אפאזיציע.

אבער דאס איז שוין א בעזונדער ענין.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

סענאטאר בודזינער ענטפערט דעם פרעזעס מינצבערג

„די קהלה איז אנ׳עפענטליכע אנשטאלט, און מ׳קאן מיט איהר נישט פערוואלטען, ווי מיט א פריוואטען פערמעגען!"

פרעסע־קאנפערענץ ביים פרעזעס פון קהלה־ראט

אין צוזאמענהאנג מיט דער פרעסע־קאנפערענץ וועלכע דער פארזיצער פון דער קהלה־פערוואלטונג האט אפגעהאלטען אין דער קהלה, און דעם אפענעם בריף צום סענאטאר בודזינער פון דער אגודת־פראקציע האט דער פארזיצער פון קהלה־ראט סענאטאר בודזינער אויך צוזאמענגערופען און אויך געבעטען א פרעסע־קאנפערענץ כדי צו באלייכטען איינינע פראגען.

— איך וויל זיך אפשטעלען אויפ׳ן לעצטען אפזאץ מיט וועלכען ה׳ מינצבערג האט פערענדיגט זיין רעדע צו דער פרעסע: „כ׳בעט אייך אפהיטען דעם כבוד פון דער יודישער רעפרעזענטאנץ, פון דער יודישער קהלה". באלד נאך דעם קומט דער בריף פון דער אגודה־פראקציע וועגען דער רעזיגנאציע פון די פרעזעס־מאנדאטען.

ה׳ מינצבערג בעהויפטעט איצט, אז זיין פארשלאג האט ער געמאכט אין א שפאס, פאר דער עפענטליכקייט בלייבט איצט צו אורטיילען, ווער עס היט דעם כבוד פון דער יודישער רעפרעזענטאנץ.

ה׳ מינצבערג האט נישט אפגעלייקענט מיינע פארווארפען, וועגען קארופציע. אויב אינ׳ם פאל פראמער האט אינטערווענירט די ציוניסטישע פראקציע וועגען א מילדען שטראף, איז עס געשעהען, ווייל דער זגערזשער רב (א שוואגער פון ה׳ פראם) האט זיך וועגען דעם ספעציעל געוואנדט צום פרנס בושעזשינסקי. וועגען דעם וועקסעל האט די קהלה פערוואלטונג אויסגעוועהלט אנ׳אויספארשונגס־קאמיסיע און אין דער אויספארשונגס־קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען א מעהרהייט אגודה־מיטגלידער. ס׳איז שוין איבער א האלב יאהר און די זיצונג פון דער קאמיסיע איז ביז היינט נישט צוזאמענגערופען געווארען.

פארוואס? אז דער פארווארף האט געהאט א גרונד, איז א בעווייז, אז א פרנס איז בעזייטיגט געווארען פון זיין אמט אין דער קהלה. אבער עס איז אדורך א קורצע צייט און אלץ איז ווידער געבליבען ביים אלטען.

ה׳ מינצבערג האלט, אז דער עטאט איז נישט צו גרויס, אין דער צייט, ווען אין 1927 האט מען איינגעקאסירט 189000 זל. האט מען אין 1929 איינגעקאסירט 832000 זל. דאס איז אין אזא שווערער צייט, ווען דער מאגיסטראט איז נישט בכח איינצוקאסירען מעהר ווי 50—60 פראצענט פון די שטייערן. די אגודה־מיטגלידער ווערען וועניג בעשטייערט און צווישען די 16000 רעקלאמאציעס זענען מאקע נישטא כמעט קיין אגודה׳שע. איך בעטאנע נאכאמאל אז מענשען, וועלכע זענען געקומען אין פריוואטער בעריהרונג מיט פיהרענדע טוער אין דער קהלה האבען בעקומען זעהר א מילדע אויסמעסטונג פון זייער עטאט. ה׳ מינצבערג האט געוואלט ארויסציהען א ביורושעט פון 1.800,000 זל. א דאנק אונזער אינטערווענץ, איז דער ביורושעט געקירצט געווארען אויף צירקע א האלבען מיליאן זל. אבער דער אפעטיט וואקסט ווידער ביי ה׳ מינצבערג, און טראץ דעם וואס די פאזיציע אויף רעפרעזענטאציע איז צוויי מאל געשטראכען געווארען, האט ער זי ווידער אריינגעשטעלט. היינטיגס יאהר האט מען אויסגעגעבען צעהן טויזענד זל. אויף „נישט פאראויסגעזעהענע" צוועקען.

ה׳ מינצבערג ענטפערט וועגען דער אלטשטעטער שהל און פערשווייגט דעם אלטשטעטישען בית־מדרש. כ׳האב דייטליך פארגעווארפען, אז א קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז דאמאר שווארץ איז, אין פיה״ם בעגאנגען מיסברויכען, און די פערוואלטונג האט איהם פונקטסטוועגען ווידער פערפאכטעט דעם בית־המדרש.

ה׳ מינצבערג וועלכער גרויסט זיך מיט זיינע „אויסערגעוועהנליכע פריווילעגיעס" קען נישט און וויל נישט זיי אויסנוצען, כדי צו מאכען ארדנונג מיט דעם קהלה־פערמעגען פון דער מקוה אויף זאכארניא. ווי כ׳האב שוין ערקלערט קומט עס פאר דערפאר, ווייל די אגודה וויל נישט שאפען קיין קאנקורענץ פאר איהר פריוואט־מקוה אויף גדאנסקא.

מיט׳ן איבערנעהמען די שחיטה ציהט זיך די „אגודה" ווייל זי וויל דעם ענין פערבינדען מיט א רב וועלכען זיי האבען שוין אנגעגרייט. און דער ריכטונג בעארבייט זי אויך די אויפזיכטס־מאכט מיט איהרע אינפארמאציעס.

נאכדעם איז סענאטאר בודזינער איבערגעגאנגען צו די פארווארפען וואס ווערען איהם געמאכט מצד דער „אגודה" אז ער האט כלומרשט „סאבאטירט" די טעטיגקייט פון ראט און אויך צו בעשטעטיגען דעם ביורושעט. די פערגאנגענע יאהרען פלעגט ער בעקומען צוגעשיקט די ביורושעטען אין די זומער־חדשים, ווען ער פלעגט זיך קלייבען אוועקצופאהרען. דעם הייאהריגען ביורושעט האט די פערוואלטונג אנגעהויבען אויסצוארבייטען דעם 22 דעצעמבער 1929, און געענדיגט דעם 16־טען מערץ (3 חדשים) צום ראט איז ער איבערגעשיקט געווארען דעם 22 אפריל, (פאר פסח). דעם 20 אפריל איז דער ביורושעט איבערגעשיקט געווארען צו דער ביורושעט קאמיסיע פון ראט, און וועלכער די „אגודה" האט א מעהרהייט. דעם 8 מאי האב איך צוגעשיקט א מאנאט צו דער ביורושעט־קאמיסיע. דעמזעלבען טאג נאכמיטאג האב איך דערהאלטען אנ׳אויפפארערונג פון דער סטאראסטווא צוזשטעלען דעם ביורושעט ביז׳ן 20 מאי. דער טערמין איז שפעטער דורך דער סטאראסטווא פערלענגערט געווארען ביז׳ן 1 יוני.

בעת א פערזענליכען בעזוך אין סטאראסטווא האב איך דערקלערט, אז פאר׳ן 20 קען דער ביורושעט נישט בעשטעטיגט ווערען, און די סטאראסטווא איז דערויף מסכים געווען. דעם 13 האט די סטאראסטווא אויסגעפאדערט דעם ביורושעט, וועלכער איז נישט בעשטעטיגט געווארען דורכ׳ן ראט. דעם 22־טען האב איך — דערצעהלט סענאטאר בודזינער — דערהאלטען א מיטטיילונג פון דער קהלה־פערוואלטונג, אז אזוי ווי דער ביורושעט איז שוין איבערגעשיקט געווארען צום בעשטעטיגען וועט מען די ביכער מעהר נישט פארציגען דעם פארזיצער פון ראט. ביי דער געלעגענהייט פראטעסטירט די פערוואלטונג געגען דעם ארט פיהרען די ביורושעט־דעבאטען דורכ׳ן ראט־פארזיצער.

דערויף האט דער ראט־פארזיצער געענטפערט דער קהלה־פערוואלטונג, אז ער נעהמט נישט צו קענטניס דעם היינטיגען בריף, ווייל די קהלה־פערוואלטונג איז נישט בערעכטיגט צו קריטיקירען די טעטיגקייט פון ראט־פארזיצער.

כדי צו בעהאנדלען דעם ביורושעט זענען צוזאמענגערופען געווארען 7 זיצונגען פון ראט, די „אגודה" האט אבער גענומען אנ׳אונטערעס אז דער ראט זאל נישט בעהאנדלען דעם ביורושעט, און האט איהר ציל דערגרייכט.

בכלל דרעהט זיך ארום די „אגודה" אלעמאל פון דער עפענטליכער קאנטראלע.

אין דעצעמבער 1928 איז געוועהלט געווארען א קאנטראל־קאמיסיע און יאנואר 1929 איז די קאמיסיע אנולירט געווארען. וועגען ענין־זעקסעל האט די קאמיסיע אפילו זיך נישט צוזאמענגעקומען; אזוי געגען אנדערע ענינים שאפט מען אפילו קיין אויספארשונגס־קאמיסיע נישט. די קהלה איז אנ׳עפענטליכע אנשטאלט און מ׳קאן מיט איהר נישט פערוואלטען, ווי מיט א פריוואט־פערמעגען, איך בעמיה מיך דאס אויפקלעהרען און טו עס אויך דורך דער פערמיטלונג פון דער פרעסע.

מיט די היינטיגע ערקלערונגען האלט איך מיין אויפגאבע פאר געענדיגט און כ׳וועל זיך אפהאלטען פאר יעדע ארט ווייטערדיגער פאלעמיק — האט פערענדיגט סענאטאר בודזינער.

בריף אין רעדאקציע

ג׳ רעדאקציע!

אין אייער צייטונג איז געווען אפגעדרוקט א בריף צו מיר, אונטערגעשריבען פון מ. איזנער, וועגען דעם ענין רעזיגנאציע פון די פרעזעס־מאנדאטען. כ׳האלט אונטער מיין כבוד צו פאלעמיזירען מיט די דאזיגע ה״ת. די עפענטליכקייט וועט שוין זיך אליין אריענטירען ווער ס׳איז געווען דער ליגנער, כ׳וויל אבער בעמערקען, אז א מאנדאט אין דער קהלה איז נישט קיין פריוואט־אייגענטום אפילו פון אנ׳אגודה׳ניק.

מיט דרך ארץ

ש. בודזינער.

פארזיצער פון קהלה־ראט.

נעכטיגע זיצונג פון קהלה־פערוואלטונג

נעכטען פארטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג. נאכ׳ן בעשטעטיגען די פראטאקאלען פון דער לעצטער זיצונג, האט דער פארזיצער פון דער קהלה־פערוואלטונג ה׳ מינצבערג מיטגעטיילט, אז ער האט נאך אונטערהאנדלונגען מיט דער דיסקאנטא־באנק אויף פעטריקאווער דריי און פערציג, אויסגעפיעלט, אז די באנק וועט פון איצט אן נעמען אנשטאט 45 טויזענד זל. — 4,000 א יאהר, פאר ארויסשיקען מאנאטען און איינקאסירען דעם קהלה־עטאט. ס׳איז אויך געקומען צו קענטניש די מיטטיילונג פון פרנס נייאן וועגען דעם גאנג פון די ארבייטען ביים ערלעדיגען די פארמאליטעטען אין דער היפאטעק ביים איבערנעהמען דאס יודישע־הויז א״ה שענקעוויטש 26.

ס׳איז אנגעקומען א ווענדונג פון די יודישע האנדווערקער אונטערגעשריבען פון א רייה ארגאניזאציעס און מיטגלידער פון דער האנדווערקער־קאמער, וועגען סובסידיען די קורסען אויף פערברייטערען די האנדווערקער צו די עקזאמענס. ס׳איז בעשלאסען געווארען די ווענדונג צו נעמען און אסט ביים אויסצאהלען די סובסידיעס לויט׳ן בודזשעט.

פון ארבייטס־אינספעקטאר איז אנגעקומען אנ׳איינלאדונג אויף א קאנפערענץ וועגען די אנגעשטעלטע אינ׳ם משוגעים־שפיטאל אויף וועסאלא. ס׳איז בעשלאסען געווארען עס איבערצושיקען דער קאמיסיע. נאכדעם איז בעשלאסען געווארען אנצונעמען די איינלאדונג און ארויסצושיקען א דעלעגאציע צו דער פייערליכער ערעפנונג פון דער ישיבת חכמי לובלין. אלס דעלעגאטען זענען אויסגעוועהלט געווארען די פרנסים: מינצבערג, און ב. חים, וועלכע וועלען פאהרען אויפ׳ן חשבון פון דער קהלה. אויך אנדערע פרנסים וועלכע וועלען פאהרען אויפ׳ן אייגענעם חשבון, וועלען קענען זיך אנשליסען צו דער דעלעגאציע און צוזאמען רעפרעזענטירען די לאדזשער קהלה.

אלס פערטרעטער פון דער קהלה איז דער פערוואלטונג פון מושב־זקנים איז דעלעגירט געווארען [illegible] ה׳ א. קארא.

דער אינהאבער פון שחיטה־הויז אין באלוט האט זיך געווענדעט צו דער קהלה מיט א פארשלאג, אז די קהלה זאל אין דארטיגען שחיטה־הויז אריינזעצען א שוחט. דאס שחיטה־הויז וועט זיך אונטערווארפען אלע פארארדנונגען פון קהלה און ראבינאט און די קהלה זאל דערפאר דערלויבען אריינצופיהרען קיין לאדז פלייש וואס ווערט געשאכטען אין באלוט. די פערוואלטונג האט די פראגע איבערגעשיקט צו ערלעדיגען דעם ראבינאט מיט דער כשרות קאמיסיע.

נאכדעם איז די פראגע וועגען בעשטימען 2000 זל. אויף רעמאנט פון דער שול־קאנצעלאריע איבערגעשיקט געווארען צום שול־קאמיטעט און ס׳איז בעשטעטיגט געווארען דער בעשלוס פון דער קאמיסיע פאר סאציאלע הילף, וועלכע האט אויסגעגעבען 14 טויזענד זל. און די זיצונג איז געשלאסען געווארען.

גרויסער פראצעס וועגן פאבאר־מיסברויכן

הויבט זיך היינט אן אין קרייז־געריכט

(ב) אין הגיגען קרייז־געריכט הויבט זיך היינט אן א פראצעס וועגען א פאבאר־אפערע, וואס האט ארויסגערופען א פעראינטערעסירונג אין גאנצען לאנד.

די בעשולדיגטע ווערען איינגעטיילט אין דריי גרופען. צו דער ערשטער גרופע געהערען מאקסימיליאן סעריעסקי 23 יאהר, יוליוש עלסנער 23 יאהר, טעאדאר שטיינערט 26 יאהר און אדאלף הענריק דאוב 26 יאהר. אלע 4 ווערען בעשולדיגט, אז זיי האבען זיך אויף א אומלעגאלען אופן בעפרייט פון מיליטער־דינסט און האבען זיך בענוצט מיט פאלשע דאקומענטען.

צו דער צווייטער גרופע געהערען די עלטערען פון די בעשולדיגטע יוליוש עלסנער — 51 יאהר, אסקאר דאוב — 64 יאהר און שמואל סעריעסקי — 51 יאהר, וועלכע ווערען בעשולדיגט, אז זיי האבען געגעבען לאפובקע אין בעפרייט זייערע זיהן מיט הילף פון [illegible].

צו דער דריטער גרופע בעשולדיגטע געהערען זגמונט לעווא — 60 יאהר, הודעס בענטשקאווסקא — 50 יאהר און מאריא קאנטשאקאווסקא, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין בעפרייען פאבאראווע פון מיליטער אויף א שווינדלערישען אופן.

די גאנצע אפערע איז ענטדעקט געווארען אויף פאלגענדען אופן: דער אינפארמאציע רעפעראט ביי ד. א. ק. האט געהאט א חשד אויף די בענטשקאווסקא, אז זי פערנעהמט זיך מיט שפיאנאזש. די אבסערוואציע, וואס איז אדורכגעפיהרט געווארען האט אבער דעם דאזיגען חשד נישט בעשטעטיגט, דאגעגען איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די בענטשקאווסקא פערנעמט זיך מיט בעפרייען פאבאראווע פון מיליטער־דינסט און אז זי איז געשטאנען אין קאנטאקט מיט׳ן מאיאר מאלאשינאווסקי, פארומטשיק לאבענדא, קאפיטאן דאס און פאטשטשניק ד״ר ליפינסקי, וועלכע זענען שוין היינט מיליטער־געריכט פערמשפט געווארען.

אויף אזא אופן זענען די בעשולדיגטע אין דער אפערע ארעסטירט געווארען. די [illegible] פון מיליטער־דינסט איז געווען פון [illegible] טויזענד דאלאר.

די בעשולדיגטע מאכערין קאנטשאקאווסקא איז ארעסטירט געווארען א דאנק דער קארעספאנדענץ, וואס זי האט געפיהרט מיט וואלאשינאווסקי.

דער פראצעס וועט געדויערען איינע וואכע. עס וועלען אין איהם אויסגעהערט ווערען פיל מיליטער־פערזאנען, וואס זענען ווארען אין מיליטער־געריכט, ווי אויך וואס דינען נאך אין מיליטער.

יוני

זון־אויפגאנג 3.14

זון־אונטערגאנג 7.59

מאנטאג

23

כז

סיון תר״ץ

ווער שטעלט זיך היינט

צו די פאבאר־קאמיסיעס?

היינט, מאנטאג, דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 1, אויף זשעראמסקא 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 11־טען פאליציי־קאמיסאריאט, און זייערע פאמיליען־נאמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

G I J M N

K L Ł — מארגען

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 2, אגראדאווע 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ׳ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 14־טען פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נאמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

N O P

R S — מארגען

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 3, אלפיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1907 וואס וואוינען אין 2, 3, 5, 8, 9 און 11. פאליציי־קאמיסאריאט מארגען פון יאהרגאנג 1908

שטיצע פאר ארבייטסלאזע

(נס) דינסטאג דעם 24 ה. ח. וועט מען אנהויבען אויסצאהלען די דרינגענדע מלוכה־אונטערשטיצונגען פאר מאי פאר די ארבייטסלאזע, וואס האבען דערהאלטען זייערע אונטערשטיצונגען פאר אפריל אין אונטערשטיצונגס־אמט. און פאר די ארבייטסלאזע, וואס האבען ציגענעמען זייערע אונטערשטיצונגען פון ארבייטסלאזען פאנד פאר אפריל און האבען נאך פאמיליעס אויף אויסצוהאלטען.

ארבייטסלאזע פריילידיגע און חתונה געהאטע אהן קינדער בעקומען נישט קיין אונטערשטיצונגען. די אויסצאהלונג וועט פארקומען אין לאקאל פון אונטערשטיצונגס־אמט אויף גדאנסקא 131 פון 9 ביז 2 לויט פאלגענדען פלאן:

A B C D E F — דינסטאג

G H I J — מיטוואך

K L Ł — דאנערשטאג

M N O — פרייטאג

P R S — שבת

T U W S Z — מאנטאג

קאנפערענץ פון די האנדווערקער קאמערן

(ב) נעכטען האט זיך אין זאל פון שטאט־ראט אנגעהויבען די קאנפערענץ פון די האנדעלס־קאמערן פון גאנץ פוילען. אויף דער קאנפערענץ זענען בעהאנדעלט געווארען א רייה אקטועלע פראגען: וועגען דעם האנדווערקער־צוזאמענפאהר וואס ווערט צוזאמענגערופען דורכ׳ן האנדעלס־מיניסטעריום, וועגען פעררעכנען איינינע קרובישע צווייגען אלס האנדווערקער־בעשעפטיגונגען, רעגיסטראציע פון די אפמאכען, האנדווערקער־קארטען־עקזאמענס א. א. וו.

אויף דער נאכמיטאג זיצונג זענען בעהאנדעלט געווארען א רייה שטייער ענינים, קריזיס אין דער שוסטעריי און בוי־וועזען. די קאנפערענץ האט אנגענומען א רעזאלוציע צו פאדערען אפצושאפען די צעכניק־קאמיסיע ביי די מאגיסטראטען אויף בעשטימען די העכסט פרייזען אויף ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

היינט וועלען די אנטיילנעמער בעזוכען די היגע עלעקטראווניע און איינינע גרעסערע אינדוסטרי־אונטערנעהמונגען.

א קינד אין פלאמען

א שרעקליכער פארפאל, פון וועלכען עס איז געפאלען א קרבן א 5־יעהריג קינד האט נעכטען אין אווענד פאסירט אויף גדאנסקא 8.

ארום 10 א זייגער אין אווענד האט אין דער וואוינונג פון יעקב זילבערטרעטער, צוליב אונפארזיכטיגען אומגעהען זיך מיט פייער, אויסגעבראכען א שרפה.

דאס פייער האט אין איין אויגענבליק ארומגענומען די שטובע־איינריכטונג. אין שטוב איז געווארען א מהומה, מען האט זיך גענומען לעשען דאס פייער, עס זענען אנגעקומען שכנים, מען האט אריינגערופען פייערלעשער, אין דער סומאטאכע האט מען אבער פערגעסען, אז אויפ׳ן בעטעל שלאפט דאס קינד, דער 5 יעהריגער פנחס, ווען מען האט אפגעלאשען דאס פייער, האט מען זיך ערשט דערמאנט אין קינד. דאס קינד איז שטארק אפגעברענט און פערטשאדעט געווארען.

א קאמף מיט מעסערס העק און טאסאקס

1 פערזאן דער„הרג׳עט און איינער שווער פערוואונדעט

(—) די רויבגעהער פון באַר׳שא גאס און באַלוט, האבען נעכטען איינגעפירט בעמערקט און ריטשאק לינען א פערבלוטיגען מאנספערשוין און שוין סמנים פון לעבען, ס׳איז אלארמירט געווארען די פאליציי און פאגאטאוויע, דער דאקטאר האט נאר געקענט פעסטשטעלען דעם טויט.

די פאליציי׳אישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז דער טויטער איז דער 26-יעהריגער אר־בייטסלאזער יוזעף פאדליק. פאזליק איז ערמארדעט געווארען אויף אנ׳אכזריותדיגען אופן, די מערדער האבען איהם ארורכגעשניטען די אדערען אויף די הענד און האלז און איהם אריינגעשטעקט א מעסער אין הארצען.

דער ערמארדעטער האט געוואוינט אויף באַר׳שא 9, נעכטען איז ער ארויסגעגאנגען גאנץ פריה און זיך געטראפען מיט זיינע חברים און דער שענק פון הענזשיק׳ן אויף אלעקסאנדראווסקא 70, דארט האט ער זיך געטראפען מיט א געוויסען טשאפלינסקי וועלכער האט איהם בעקענט מיט יוזעף זשוזקאווסק, טשעסלאוו קאטשמארעק, קאזשימירז גאלאנקא, יוזעף מגנער, און פראנצישעק קאלעטא.

טשעפלינסקי האט פארגעלעגט אז מען זאל געהן אויף דער לימאנאווסקא 148 צו א געוויסע אריאב וויעלקאפאלאן, וואו עס זאוינט טשאפלינסקים געליבטע מארטשיניאקאווסקא. דארט האט מען זיך געוויילט א לענגערע צייט, און ווען אלע זענען שוין געווען גוט שכור האבען פאזליק און קאלעטא פראַ־וואצירט א אוואנטורע, נאר וועהענדיג אז זיי זענען אין דער מינדערהייט, זענען זיי אוועק פון דער וואוי־נונג און זיך אוועקגעזעצט אפגעהען אויף א שכנ־שען פעלד, די פראוואצירטע האבען זיך אבער בע־וואפענט מיט מעסערס העק טאסאקס זענען זיי נאכגע־לאפען נאך פאזליקען און קאלעטאן און זיי שרעקליך צוקלאפט. פאזליק האט בעקומען 6 וואונדען אין קאפ מיט א טאסאק און צוויי וואונדען אין הארצען און איז געבליבען אויפ׳ן ארט, קאלעטא האט בעקו־מען 7 וואונדען אין קאפ, און איז אבער אנטלאפען אין פאליציי, וואו די פאגאטאוויע האט איהם ערשטע הילף און אבגעפירט אין שפיטאל.

אלס רעזולטאט פון דער ארורכגעפיהרטער אויספארשונג האט די פאליציי ארעסטירט אלס פער־שולדיגטע און מאַרד יוזעף זשולקאווסקי, טשעס־לאוו קאטשמארעק׳ן, קאזימירז וואלאוקען לעאן טשאפלינסקי און יוזעף מגנער.

סענסאציאנעלע אפערע מיט פאלש געלד

דער „נייער פאלקסבלאט“ האט מיט עטליכע טעג צוריק געמאלדען, אז אין „באנק פאלסקי“ האט מען אנגעהויבען צו בעמערקען ביי די קליענ־טען פאלשע הונדערטער, האס איז דאס ערשטע מאל וואס ס׳ווערען געפעלשט 100-זל.־ באנקנאטען די פאליציי, וועלכע האט זיך דערוואוסט וועגען דער נייער פעלשונג פון 100-זלאטע-באנקנאטען האט אנגעהויבען אנ׳אויספארשונג, כדי צו ענטדעקען די נייע באנדע געלד-פעלשער, ס׳זענען א־דורך עטליכע טעג און די פאליציי האט גארנישט געקענט דערגעהן.

דערהייל האבען צ ורער פאליציי אנגעהויבען אנצוקומען מיטטיילונגען פון דער ארומיגער פראַ־ווינץ, אז ס׳האבען זיך בעוויזען מאסענהאפט געפעלשטע 100-זלאטע-באנקנאטען, אמייסטען האט מען די פאלסיפיקאטען געהאט די א־זמיגע פויערים, וועלכע האבען אלע כמעט ערקלערט, אז די פאלסי־פיקאטען האבען זיי בעקומען פון סוחרים, וועלכע האבען ביי זיי אין די לעצטע צייטען געקויפט בהמות. די אויספארשונג איז דעריבער אוועק אויף דעם וועג פון נאכשפירען די סוחרים פון בהמות.

עהערגעכטען האט דער לאדזער סוחר פון בהמות אברהם העכט געקויפט א קוה ביים רייטשען שוויינער ארנאלד דאהן און בעצאהלט מיט 100-זלאטע-באנקנאטען. דער שוויינער איז דאן אוועק אויפ׳ן באלוטער מארק קויפען שטרוי און געבעטען א רעשט פון א הונדערטער. דא האט מען איהם ערקלערט, אז דער הונדערטער איז פאַלש. ער האט געגעבען דעם צווייטען, אבער אויך דאסמאל האט מען איהם נישט געוואלט אויסטוישען, אווי איז געווען מיט דריטען און מיט׳ן פירטען.

דאהן איז דעריבער אוועק און אז ספארשונגס־פאליציי און איבערגעגעבען די פאלסיפיקאטען, ער־קלערענדיג, אז ער האט זיי בעקומען פון דעם סוחר העכט. עטליכע פאליציי־בעאמטע זענען גלייך אוועק אין שטאטישען שעכט-הויז און ארעסטירט העכט׳ן. דער לעצטער ערקלערט, אז ער איז אינגאנצען אונ־שולדיג און גיט איבער, אז די פאלסיפיקאטען האט ער בעקומען אלס געלט פון די יודישע סוחרים פון בהמות שלמה ה. און ב.

די פאליציי איז אוועק אויף די אנגעוויזענע אדרעסען, אבער ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, אז די הערמאנטע סוחרים געפינען זיך נישט אין לאדז. די אויספארשונג, וועלכע נעהמט אן א סענסאציא־נעלע ווענדונג און נעהמט ארום אלץ ברייטערע קריי־זען ווערט דערוויל געהאלטען בסוד, ס׳איז אבער זיכער, אז די פאבריק פון די 100-זלאטעריגע פאלסי־פיקאטען וועט שנעל ענטדעקט ווערען.

שטאטישער בודזשעט

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון מאגיסטראט זענען, לויט די אנווייזונגען פון אינערן-מיניסטעריום, געשטראכען געווארען א רייה פאזיציעס אין בו־דזשעט פון דער שטאט לאדז. ווי בעקאנט, האט דער מאגיסטראט בעדארפט שטרייכען אין די פא־זיציעס פון הכנסה 9,000,000 זלאטעס.

די רעדוקציעס פון בודזשעט, וועלכע עס פראיעקטירט דער מאגיסטראט, מאכען אויס: אין די געוועהנליכע הוצאות 4,425,988 זל. און די אויסערגעוועהנליכע הוצאות 12,697,300 אדער אינאיינעם 17,123,288 זל.

אין די געוועהנליכע הכנסות 5,862,560 זל. אין די אויסערגעוועהנליכע 11,250,728 זל. אדער אינאיינעם 17,123,288.

פערסמ׳ט מיט פיש

(—) דער לאדזער פאליציי־אינספעקטאר עלזעבער־ניעדזיעלסקי הויפט איצט אין קאליסאנע. די טעג איז ה׳ ניעדזיעלסקי אוועק אין בעגלייטונג פון עטליכע בעריזאן אויף אוועקדבריס אין עסטאראן פון די ברי־דער האניקא און האט פאר זיך בעשטעלט א פארציע סארדאטש. אפעסענדיג די פיש האט ה׳ ניעדזיעלסקי זיך דערפיהלט שלעכט און איז באלד אוועקגעפאהרען אהיים.

ביינאכט האט ה. ניעדזיעלסקי בעקומען הויכע היץ, און דער ארויסגערופענער דאקטאר האט קאנסטאטירט פערגיפטונג מיט פיש.

ה. ניעדזיעלסקי איז געלעגען עטליכע טאג קראנק און אנערשעפטער פון דער קראנקהייט רייסט ער איבער דעם אורלויב און קומט צו פאהרען קיין לאדז.

זעלבסטמארד פון א גייסטיג-קראנקען

(2)) דער וועכטער פון דער שטעטישער צעגיעלניע האט נעכטען ענטדעקט אין איינער פון די שאפעס הענגען א מאנספערשוין. עס איז תיכף אריינגערופען געווארען די פאליציי, וועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז דאס איז דער 45 יעהריגער יוזעף קאצאר פון דער פאביאניצער שאסע זיבען און חדיסיג.

ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, איז דער זעלבסטמערדער א גייסטיג קראנקער, וועלכער איז ערשט מיט א קורצע צייט צוריק צוריקגעקומען פון דער משוגעים אנשטאלט אין ווארשא.

בריף אין רעדאקציע

געעהרטער הער רעדאקטאר!

ערלויבט מיר דורך דער פערמיטלונג פון אייער געשעצטער צייטונג זיך צו געזעגענען מיט דעם לאדזער טעאטער עולם, וואס האט ביז היינט ארויסגעוויזען אזוי פיל אויפמערקזאמקייט און פריינדליכקייט בעת מיינע גאסטשפילען אין לאדז, פארוואס איך דאנק איהם אויף דעם וועג מיין אינניגסטען דאנק

מיט אכטונג מאַיס לאמפע.

ווילנער טרופע וועט שפילען אין שטאטישען טעאטער

פאר אונזער לאדזער יודישען טעאטער-עולם האבען מיר אנצוזאגען א גוטע בשורה:

עס קומען קיין לאדז, און עס הויבען אן דעם 1 יולי צו שפילען די בעקאנטע „פוילישע ווילנער“ אונטער דער אנפיהרונג פון א. מזאה.

מיר געדענקען נאך פון פאריאהרען וויפיל דער דאזיגער בעוועגליכער טעאטער האט אריינגעבראכט פרישקייט אין דעם ארימען לאדזער לעבען.

מיר געדענקען די אויסגעצייכנטע אויפפיה־רונגען פון דעם „זינגער פון זיין טרויער“, פון „פעריפעריע“ און די ערפאלגרייכע פארשטעלונג פון ש. אש׳ס „קידוש השם“.

איצט קומען די „ווילנער“ מיט א נייעם רע־פערטואר, אין וועלכען עס זענען אגב אנגעצייכנט זייערע לעצטע צוויי גלאנץ-לייסטונגען, ווי דהיינו: אהרן צייטלינס „ירדן-שטאט“ און משה ליוושיצ׳ס קאמעדיע „הערשעלע אסטראפאלער“

נאך דעם בלאסען, בלוט-ארימען טעאטער-סע־זאן אין לאדז ווארטען מיר מיט א בעזונדערע שפאַ־נונג אויף דעם אנהויב פון זייערע גאסטשפילען אין דעם שטאטישען פוילישען טעאטער.

די אויפפיהרונגען פון דער „לאדזער שאפעע“

אין גארטען פון גראנד-האטעל ווערט די לעצ־טע טעג אויפגעפיהרט מיט גרויס ערפאלג די לע־בעדיגע און פרעהליכע פארשטעלונג „לאדזער שאפקע“. א בעזונדער בייפאל רופען ארויס ביים פובליקום די קאריקאטורען פון דעם בעקאנטען יודישען קינסטלער יצחק ברויגער.

Dr. med. S. Heinrich

נעהממט אן פאדעמביע

זומער-צייט אין ווילא „זא כעבטא“

נישט ווייט פון פענסיאנאט וויעטשארקאווסקי. ספעציאליסט פון קינדער- און אינערליכע קראנקהייטען.

ספארט-בעוועגונג

רעזולטאטען פון די נעכטיגע „ליגע“-קאמפען אין פוילען

לאדז

„ל.ק.ס.“ - „פאגאן“ 3:3

ווארשא

„ווארשאוויאנקא“ - „ל.ט.ס.ג.“ 4:2

לעמבערג

„טשארני“ - „פאלאניא“ 2:0

קראקא

„וויסלא“ - „רוך“ 2:4

רעזולטאטען פון די נעכטיגע מייסטערשאפטס-מעטשען אין לאדז

„הכח“ - „ביענ“ 0:4

„טוריסטען“ - „פ.ט.צ.“ 0:4

„סאקאל“ - „ל.ט.ס.ג.“ (רעז.) 2:3

„ל.ק.ס.“ - „ווידזעוו“ 0:5

„בוזשא“ - „וו.ס.ס.“ 0:1

וולאצלאוועק

„מכבי“ - „קדימה“ (לאדז) 2:1

„מכבי“ - „קדימה“ 3:4

באקס

לאדז - דאנציג 7:7

דער באקס-מעטש צווישען די רעפרעזענטאַ־ציען פון לאדז און דאנציג האט זיך פארענדיגט מיט א רעמי רעזולטאט 7:7

אכטונג לעזער

— פון —

נייעם פאלקסבלאט

די אלע לעזער, וועלכע האבען נישט די דאנערשטאג׳דיגע נומערן „נייער פאלקסבלאט“ מיט׳ן

קופאן נ׳ 15

קענען בעקומען ביי די צייטונגס-פערקויפער

די מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפא־ראטורען, שווייסונגען, צונויפזונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און

:—: געגען ביליגען פרייז :—:

J. REDER, Łódż

11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)

פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

אפטייקען

(2) סמולאווסקי, פיעטריקאווער 307; האמ־בורג, גלובנא 50; גלוכאווסקי, נארוטאוויטשא 6; פיפקעוויטש, קאפערניקא 26; כארעמזא, פאמארסקא 10; פאמאס, פלאץ קאשטשעלני 10.

יודען-פראטעסטאנטען

(כמו א פעליעטאן)

יודען הייסען גארנישט מן אפצושאצען דעם רבינו גרשון, וואס האט גוזר געווען, אז מען זאל נישט האבען קיין צוויי הייבער. איך פערשטעה נישט ווי קען מען אזא אידעלען טאט אויסדריקען מיט „גוזר געווען“ (גזירה׳ קלינגט עפעס שרעקליך) וואס הייסט „גזירה“? עס איז דאך א תענוגים מיטעל פאר דער מענשהייט בכל האופנים. גלייב איהר זיך רעדן אפ א ריכטיגען דין וחשבון, וואס פאר א עקאנאמיע דאס האט אריינגע־בראכט אין פאמיליען - לעבען, שטעלט זיך פאר היינט אין דער בלמפערער קריזיס-צייט צוויי פארציעס דאלש־נאבא-כדאו, צוויי מאל מארגנבאר, דאפעלטע הוצאות פרייהער, צוויי פאמאטקעס צו ליפען איז ווער ווייסט קליידער מיט נאשוטקעס, פעלצען מיט ליסעס אוז נאנאסטאיען איז ווער ווייס וואס נאך און נאך נאך פון א שטיקעל עס-אר״ז איז די זאכען, ווייל מיינע זאל געזונט זיין, מראכט נאך לאנגע יאהר און איז א בקשיידענען. היינט די קלוטניעס און די פרעטענציעס און שטוב?..

וואס מוט רער, וואס זיצט אויבען, שיקט ער אונז צו א תלמיד-חכם, וועלכער מאכט א גאנצע רעוואלוציע און ער איינער אליין, און וועלכער עס איז מאכט, א־ריינגעזעצט אין פולקאווניקעס און ער מבטה און מודיע, אז פון היינט אן און ווייטער איז נאר איש למנ ניהו: איין מאן — איין ווייב, און דאס לעבען ווערט לייכט און זיס, ווי מיט בעלעך רוהיג שטיל איבערגעבען געהן זיך ארום אויף גאטס וועלטעל בבית ובראיון ה׳ פאר-פאלקלאך, ממש א גן עדן. קען זיין בעסער? קען מען עפעס האבען צו רבינו גרשון? איך אבער האב יא צו איהם, צו אונזער גואל, א גרויסע פרעטענציע, ער איז אביסעל צו שפעט געקומען. ווען ער כאפט זיך אריין אויף גאטס וועלטעל אין אברהם אבינו׳ס צייטען, וואלטען מיר פון א סך צרות נישט געוואוסט. ערשטענס וואלטען מיר געהאט אין צאהל ווייניגער. וואלט דאך די יודענע פראגע אין פוילען געווען נישט געווען אזוי שארף, און צווייטענס, אפשר דאס איז דאס וויכטיגסטע היינט, וואלט נישט געווען קיין מעשה ישמעאל... אראבער פראגע...

האט איהר דען א מאל אריינגעקלערט אין דעם ענין ווי געהעריג עס איז, יודען? א אמתער את לצרה א ברודער לצרה! האט זיך דאס אביסעל פערקאכט א קאשע נאך מיטי הגר אין דער וויסטע, אז מיר קע־נען זיך נאך היינט נישט אויסקויפען דערפון וואלטען באטש די יודעלעך אויך אין דעם מאל נור זיי קענען שטענדיג) געלעבט פון שכרות, וואלטען זיי אויך אין דעם פאטעלאנד פערגעסען, איז דאך אבער ישראל אנגעם קשר ערף, איז פארגאמען פערגעסט ער עטאטיזט מיט נומעדים קלויזס געדענקט ער נישט. מאנאפאלען שוין לאנג ארויסגעווארפען פון זכרון, אבער עפעס א זאמדיג שטיקעל לאנד, איך ווייס א וואו, פאר וועלכעם זיינע אבות אבותיו האבען מיט איבער צוויי טויזענד יאהר (שרייב און צעהל צוויי טוי־זענד) געקעמפט און געבויט, דאס ליגט איהם איי זי־נען, דאס איז איהם איינגעבאקען אין הארצען, דאס קען ער נישט פערגעסען אין שלאגט זיך אריין אין קאפ א אידעע פוקס, „ארץ ישראל“ אליע, די גאנצע וועלט שרייט „פאלעסטינע“ און דער יוד געוואלדע־וועט: „ארץ ישראל“ ער האט נישט, לא עלינו איה דירה געלד צו בעצאהלען, ער האט נישט מיט וואס א וועקסעלע אויסצוקויפען, אבער פאר ארץ ישראל מוז שטייען, ארץ ישראל מוז ער אויפבויען, פאר ארץ ישראל איז איהם גאר נישט צו שווער אין צו טייער. נישט נאר געלד, נפשות, יונגע, אידעלע געבילדעטע נפשות שיקט ער אוועק מעבר לים, כדי א־יפצולעבען א־יפצובויען דאס אלטע אויסגעטריקענטע לאנד, וועל־כע אונזער שטיפברודער ישמעאל האט געלאזען פע־רוילד און פערוויסט ווערען.

רבינו גרשון, פארוואס ביזט דו אוי שפעט געבוי־רען געווארען. נאך דורך דעם זענען מיר לעצטענס „פראטעסטאנטען“ געווארען, די אנקווייטיע האט נישט געזאגט געגוג כח אונז אויף קאטאווען צו איבער־רעדען, ניקאלאי האט נישט געקענט אונז פאר פראַ־וואסלאווגע מאכען, און געקומען לאז מיט ישמעאל און אונז פאר „פראטעסטאנטען“ געמאכט מיר האלטען און איין פראטעסטירען, נישט נאר מיר פראטעסטירען אונזערע וועקסלען, נאר מיר זענען שוין געקומען צו דער מדרגה פון א רעיענט, (מען האט צוגעזאגט יעם יודען א רעיענט צו ווערען — א אידעאיסט) אזוי מיר פראטעסטירען יעגעמס וועקסעל און הוקא פון זעה־א פעווינע פירמא וואלט מען דאס געקענט גלייבען, אז אזא פירמע זאל זיין פליטה, א פירמע, וואס האט אזוי פיל גוטס און רייכקייט: איז זי אליין א עם-לאנג, האט זי דאמיניומס מיט מאנדאטען, איז זי מיט א קאנסטעדוואציאן קאראקטער האט זי לייגער פארזיין. מיט איין ווארט זי האט פון אלדעס גוטס און נאך דעם אלעמען לאזט זי צו איהר וועקסעל צום פראטעסט און אויב דער פראקורענט, וועלכער האט אונטערגע־געשריבען דעם וועקסעל איז געשטארבען איז מען שוין פטור פון צו בעצאהלען? עס איז דאך עפעס אונטער־געשריבען אינמערן פירמע-שטעמפעל. וואו זייט איהר ושתדלנים? וואס עפענט איהר נישט דאס ביכעלע און קויפט נישט אויס דעם פראטעסט? וואס מיינט איהר דען, אז איהר האט זיך אלע צוזאמענגענומען, געמאכט אגודה אחת אונטער א פסעודאנים „ליגע“ האט איהר נישט קיין פעראנטווארטליכקייט פאר אייער אונטערגעשריבענער גאראנטיע? זאגט אפען, וואס איז דאס פאר א פירמע „ליגע“ מיר ווילען וויסען דעם טיטעל דאפון, געגען צו שפילען אין בעהאלטעלעך

די״ר מארגע.

אין סלאבאדקער ישיבה

איינדרוקען פון א בעזוך

אין קאוונע איז דאס אלטע און נייע אזוי אויס־געמישט, אזוי צוזאמענגעפלאכטען, אז ס'איז שווער אונטערצושיידען וואו ס'ענדיגט זיך דאס אלטע און וואו ס'הויבט זיך אן דאס נייע. אט גייט איהר, א שטייגער, דורך א גאס מיט פרעכטיגע פיל־שטאקיגע בנינים, אויסגעשטאט אויפ'ן עכטען אייראפעאישען שטייגער און פלוצלונג — וואקסט אויס פאר אייך א הייזקע פון מלך סאביעסקי'ס צייטען מיט אויסגעבויגענע, חלה־טופל'דיגע ווענט, אמת, אויסגעקאלכטע פון דרויסען, אבער גראד דאס ווייסע קאלך ווערט אוים, ווי תכריכים אויף א פגר'נ'ן...

ווי אין קאוונע און נישט ווערען סלאבאדקע איז אוממעגליך, און אז מ'זאגט אין קאוונע סלאבאדקע, ווייסט מען שוין דארטען, אז מ'מיינט עס די סלאבאדקער ישיבה.

די גרויסע פרנסה, וואס סלאבאדקע האט פון דער ישיבה, וואלט זי, מסתמא, מוחל געווען, דער עיקר איז — דער פרסום, דער שם, וואס די בערוהמטע ישיבה האט געמאכט דער ארימער סלאבאדקע אויף דער גארער וועלט.

און אט איז די ישיבה אליין, פון די אפענע פענסטער רייסט זיך אפער דער באקאנטער ניגון. דער בנין פון דער ישיבה איז אן איינשטאקיגער און איז געבויט ווי א בית־המדרש מיט א סאלקע, וואס פיגורירט דער ראש־הישיבה ר' ברוך הורוויטש.

אינעווייניג: איז די ישיבה אויסגעשטאט ווי א בית מדרש מיט אנ'ארון־קודש און מיט בענק און מיט שטענדערס. בשעת מיר זענען אריינגעקומען, האבען מיר געטראפען ביי א פאר הונדערט תלמידים, וועלכע האבען אויף א קול געלערנט און געשאקעלט זיך איבער די אפענע גמרות, פון די מגלחים האבען מיר קיינעם נישט געטראפען.

און מערקווירדיג, ווען נישט די באקאנטע בית־המדרש־סביבה, וואלט קיינער נישט געזאגט, אז דא איז א ישיבה, און אז די יונגע מענטשן זענען עס ישיבה־לייט, קודם, קיין שום מינהעסטער הויזם פון א ישיבה־מאן — נישט אין דער מראה און נישט אין דער הלבשה. ווען איך טרעף זיי, צו שטייגער, נישט אין דער סביבה און נישט אזוי שאר־קלענדיג זיך ביי די גמרות, וואלט איך זיי גענומען פאר אלץ אין דער וועלט — פאר סטו־דענטען, פאר סעמינאריסטען, אבער נישט פאר ישיבה־לייט, און ווירקליך: אלע מאכען אן ציכ־טיג געקליידעט, ביי קיינעם אפילו קיין זכר פון קיין בארד און פאות. נישטא דער טיפ פון דעם אמאליגען אויסגעמאגערטען ישיבה־מאן.

פיגלעכווייז האבען זיך אן קלייבען און שאהל די מנהלים פון דער ישיבה, מיטשטעלט און זיי פאר: דאס איז דער ראש־הישיבה הרב ר' ברוך הורוויטש, א מיטעלער ייד מיט א הדרת פנים — ער איז דער יו"ר פון אגודת הרבנים אין ליטע און אלעקסאטער רב; און דאס איז דער מנהל רודזשי פון דער ישיבה; דער לעצטער לערנט עם מוסר מיט די ישיבה־לייט, לויט דער שיטה פון ר' ישראל סאלאנטער זצ"ל.

מיר בעקענען זיך אויך מיט דעם משגיח, הרב ר' דוב צבי העלער, געוועזענער דערצעהלט אונז די געשיכטע פון דער סלאבאדקער ישיבה. דער פאק־טישער מיסד פון דער ישיבה מיט 50 יאהר צוריק איז געווען הרב ר' נתן־צבי פינקעל, וועלכער איז געשטארבען נישט לאנג אין ירושלים. דער זעלבער האט עס מיט 5 יאהר צוריק געגרינדעט אין חברון אנ'אפטיילונג פון דער סלאבאדקער ישיבה. אויף וועלכער די אראבער האבען דאס פאראיאהריגע דורכ געפיהרט די גרויזאמע שחיטה.

בסך־הכל לערנען אין דער סלאבאדקער ישיבה 200 ישיבה־לייט; א חוץ דעם איז דא אן אפטיילונג פאר יונגערע, וועלכע צעהלט ביז 100 בחורים. די ישיבה איז אנערקענט דורך דער רעגירונג און איז פערעכענט אלס ראבינער־סעמינאר. אלע תלמידים פון דער ישיבה ווערען דעריבער בעפרייט פון מיליטער־דינסט, קיין סובסידיע פון דער רעגירונג בעקומט אבער נישט די ישיבה און זי ווערט אויסגעהאלטען אויסשליסליך פון פריוואטע נדבות און פון די נדבות, וועלכע ווערען געקליבען אין אויסלאנד. יעדער ישיבה־מאן קריגט פון דעם ועד־הישיבה די פולע אויסהאלטונג, בערך ארום 13 דאלאר א חודש און אמאל אויך אויף הלבשה.

דער משגיח טוט איבעררייסען זיינע אינטע־רעסאנטע אינפארמאציעס, ווייל ס'שטעלט זיך דאווי־נען מנחה בצבור. דער יונגער עולם דאווענט מיט גרוים כוונה.

נאכ'ן דאווענען קריגען מיר אן א געשפרעך מיט דעם ראש־הישיבה הרב ר' ברוך הורוויטש.

ער פערענטפערט קודם כל דעם היינט־מאָ־דישען און אייראפעאישען אויסזעהן פון זיינע תלמי־דים די ישיבה־לייט און זאגט, אז ווי לייגען אכט אין ישיבה נישט אויף דער מראה, וואס איז בלויז א מנהג, נאר אויף דעם תוך, אויף דעם אינעווע־ניגסטען מהות פון די ישיבה־לייט. צוליב דעם־זעלבען טעם שטערט מען נישט די ישיבה צו לערנען העברי. און אגב. השכלה־ביכער אויסער דער ישיבה צווישען די ישיבה־לייט זענען דא א סך סטו־דענטען פון קאוונער אוניווערזיטעט און אויך פון אויסלענדי־שע הויך־שולען; ס'זענען דא אויך פערזאנען מיט העכערער בילדונג, ווי דאקטוירים, אינזשינערן וכדו' מה און בכלל — ווייזט אן דער ראש־הישיבה — איז ביי אונז דער עיקר דאס לשמה לערנען און נישט דאס בעקומען סמיכות אויף רבנות.

ח. לעווין

סענסאציאנעלע הייראט פון 80 יאהריגען פרינץ מיט אידישער פרוי אין וויען

ליכטענשטיין איז א מדינה'לע גרויס ווי א געד־פיק, עס ליגט ביי די גרעניצען פון עסטרייך און דער שווייץ און רופט זיך „פירשטענטום". דאס שטיקעל לאנד האט פראנץ־יאזעף מיט פיל יאהרען צוריק, געשענקט א מתנה צו זיין פלימעניק, דעם פירשט אלאיס ליכטענשטיין, וועלכער הערשט ביז איצט איבער דער מדינה'לע. איינע טויזענד איינ־וואוינער געפינען זיך אין „פירשטענטום ליכטענ־שטיין", וואס איז פערעכענט פאר א בעזונדערע מלוכה אין אייראפע.

דער פירשט אלאיס ליכטענשטיין, אן 80־יעהריגער מאן, רעגירט אבער ליכטענשטיין, ער וואוינט אין א שעהנעם פאלאץ. און איז געקומען קיין וויען אום צו הייראטען מיט זיין הויזהאלטערין די 50־יעהריגע יודישע פרוי, דארא גוטמאן.

ווען די פרוי דארא גוטמאן איז נאך געווען א מיידעל פון 20 יאהר, האט דער פירשט ליכ־טענשטיין, איינמאל ווען ער האט זי געזעהן אין דער אפערא, זיך אין איהר פערליבט. איהר שעהנ־קייט האט דעם פירשט דערמאלט בעצויבערט און ער האט פערפיהרט מיט איהר א הייסע ליבע.

דארא גוטמאן שטאמט פון דער באקאנטער וויע־נער יודישער פאמיליע פון באראן מאקס גוטמאן.

די ליבע צווישען דעם פירשט ליכטענשטיין און דער פרוי גוטמאן איז פיל יאהרען געווען געד־היים, ווייל דארא גוטמאן איז געווען פערהייראט. שפעטער אבער, ווי איהר מאן איז געשטארבען, איז זי נישט מעהר געשטאנען אין וועג, און די פרוי גוטמאן געווארען די פאלעבאסטע ביים פירשט אלאיס אין פאלאץ. און לעצטענס איז דער פירשט אלאיס ליכטענשטיין געקומען קיין וויען און האט מיט דער פרוי געהייראט.

די הייראט איז פארגעקומען אין דער טומא־ווער קירכע, און טאקע דא, ביי דער הייראט, איז פארגעקומען דער סקאנדאל.

די אריסטאקראטישע קרובים פון דעם פירשט זענען אנוועזענד געווען ביי דער הייראטס־צערעמאניע. עס האט געהייסען, אז די פרוי דארא גוטמאן האט אנגענומען דעם קריסטליכען גלויבען, אזוי האבען געדענקט די קרובים. דאס איז אבער געווען נישט ריכטיג, אום די פאמיליע פון דעם פירשט לויטער אריסטאקראטען, גראפען און פירשטען, נישט צו קרענקען, און אום דער שדוך זאל זיי אנשטעהן, האט דארא גוטמאן בלויז פערשפראכען, אז זי וועט זיך שמד'ען. זי האט אבער אין דעם לעצטען מאָ־מענט חרטה בעקומען און אויף איהר פערשפרעכען און זיך נישט געוואלט שמד'ען.

האט זיך אפגעטאן חושך ביי דער הייראטס־צערעמאניע אין קירכע, די קרובים פון דעם פירשט האבען פערלאנגט, אז די פרוי גוטמאן זאל האלטען איהר ווארט און זיך שמד'ען און די פרוי גוטמאן האט זיך איינגעשפארט.

— ניין, — האט זי געזאגט, — און טויזענד מאל, ניין. ווען איהר שיט איהר אן א פולע קירכע מיט געלד, וויל זי נישט טוישען איהר גלויבען.

פארוואס? איז זי אזוי פרום?

ניין, זי איז נישט איבעריג פרום, אבער נאר נישט, זי וויל נישט און טוט איהר עפעס.

לויט די עסטרייכישע הייראטס־געזעצען, קען א קריסטליכער מאן הייראטען מיט א יודישער פרוי, אדער א קריסטליכע פרוי קען הייראטען מיט א יודישען מאן מיט אלע קריסטליכע הייראטס־צערעמאניעס אין קירכע ביים גלח. און מען דארף דערביי נישט בייטען די רעליגיע. די רעליגיעזע צערעמאניעס גילטען דא בלויז פאר איין צד פון די, וואס הייראטען אין קירכע. דאס הייסט, בלויז פאר דער קריסטליכער כלה אדער קריסטליכען חתן.

ווען דעם פירשט'ס אריסטאקראטישע מחותנים האבען זיך דערוואוסט, אז די פרוי גוטמאן האט זיך נישט געשמד'ט און וויל זיך נישט שמד'ען אויך, איז געווארען א גרויסער סקאנדאל. פיל האָ־בען פערלאזען די קירכע, אנדערע קרובים האבען געגעבען טענה'ן מיט דעם 80־יעהריגען חתן, אז ער זאל זייער פירשטליכע פאמיליע נישט אנטוהן קיין חרפה און נישט הייראטען מיט א יודישער פרוי, עס האט אבער נישט געהאלפען. דער 80־יעהריגער חתן האט נישט געוואלט אפלאזען דעם שידוך.

די הייראט איז אלזא טאקע פארגעקומען אין דער קירכע, אבער צו דער גלענצענדער „הייראט פארטי" וועלכע איז דאן פארגעקומען אין די סאלאנען פון אריסטאקראטישען וויענער האטעל „אימפעריאל" זענען אוים פראטעסט די קריסטליכע אריסטאקראטישע מחותנים און קרובים פון דעם פירשט נישט ערשינען. עס זענען אנוועזענד געווען בלויז די יודישע מחותנים פון כלה'ס צד.

עס האט זיך געקאכט מיט דער סענסאציע אויף טיש און אויף בענק.

דער פירשט אלאיס ליכטענשטיין איז דא אפ־געפאהרען פון וויען צוריק אין זיין מלוכה ליכטענ־שטיין, וואו ער לעבט איצט גליקליך און צופרידען מיט זיין יודישער פרוי דארא (דבורה) גוטמאן, וועל־כע רופט זיך פירשטין ליכטענשטיין.

זי שטאמט פון גאליציע.

מ־ח.

טראגישער טויט פון צוויי שילערינס

ביים באדען זיך אין א טיף ארט אין דער ווייסעל

פ־ל־א־צ־ק, 22 (טעלעפאניש). א טראגישער פאל איז פארגעקומען מיט 3 פלאצקער שילערינס. סאבינא סאלאק, האלינא ביעלסקא און הא־לינא בושאזשאווסקא זענען אוועק זיך באדען אין ווייסעל. די מיידלעך האבען זיך אויסגעטאן און זע־נען אריין אין וואסער. אין א געוויסען מאמענט האבען זיי געטראפען אויף א טיף ארט און האבען אנגעהויבען זיך טרינקען. ראטעווען זיי האט גע־פרובט א שילער. איהם איז אבער געלונגען ארויס־צוברענגען פון וואסער בלויז די בושאזשאווסקא. די צוויי אנדערע זענען דערטרונקען געווארען איידער ס'איז אנגעקומען הילף.

ווען בושאזשאווסקא איז געוואויר געווארען, אז איהרע חבר'טאָרינס זענען דערטרונקען גע־ווארען, האט זי זיך געוואלט נעהמען דאס לעבען, נאר מ'האט איהר אפגעראטעוועט.

בן־גוריון וועט רעפרעזענטירען די א"י־ארבייטערשאפט

אויף דעם קאנגרעס פון אמסטערדאמער אינטערנאציאנאל

ירושלים, (י.ט.א.) דער באקאנטער אר־בייטער־פיהרער בן־גוריון איז אבגעפאהרען קיין אייראפא. בן־גוריון וועט זיך בעטייליגען אין די בעראטונגען פון דער פאליטישער קאמיסיע פון דער אגענץ. נאכדעם וועט בן־גוריון רעפרעזענטירען די ארץ־ישראל־ארבייטערשאפט אויף דער אימפע־ריאלער ענגלישער ארבייטער קאנפערענץ ווי אויך אויף דעם 5־טען קאנגרעס פון אמסטערדאמער אינטערנאציאנאל פון פראפעסיאנעלע פעראיינען, וואס וועט פארקומען אין שטאקהאלם.

פראפ. איינשטיין, פראפ. דובנאוו און עדוארד בערנשטיין

דריקען אויס אנערקענונג פאר די לייסטונגען פון „יווא"

בערלין, (י.ט.א.) פראפ. אלבערט איינ־שטיין, פראפ. דובנאוו און עדוארד בערנשטיין האבען צוגעשיקט צום יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט א בריף, אין וועלכען עס ווערט צוו. אנד. געזאגט: מיר דריקען אויס אונזער פולע אנערקענונג פאר די ביז־איצטיגע לייסטונגען פון „יווא". דורך דער אויסגאבע פון ווערטפולע ווי־סענשאפטליכע זאמלונגען האט דער י.וו.א. ערווא־רבען די סימפאטיע פון דער יודישער עפענטליכ־קייט אין דער יודישער ווי אויך דער נישט־יודי־שער וויסענשאפטליכער וועלט. די דאזיגע אומ־פאנגרייכע ארבייט, וואס ווערט געפיהרט פולשטענ־דיג אונפארטייאיש פאדערט בעדייטענדע מיטלען. מיר האפען, דאס די ברייטע קרייזען, וואס האבען א אינטערעס פאר דער יודישער קולטור־שאפונג, וועלען בעווייזען צו זאמלען די נויטיגע מיטלען."

מאשין = לעבער
ווערן אנגענומען אויסצונייהען ביי
ג. נארדמאן, צעגעלניאנא 29

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אבאנענטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט איבערגעגעבען. אויף אנפראגע אָהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

634. הערמאן.

אין אזעלכע פאלען איז בעדארפען צו פאר־טראכטען א פראצעס נאר דאס קרייזגעריכט אין ווארשא.

635. א פאפאראווי פון 1908.

נעווים איז דאס פעהלען פון צייגניש א דע־פעקט, וועלכער האט א רעגירענדע השפעה אויף דער קוואליפיקאציע פון א פאפאראוועץ אין פרט פון זיין דינסט־פעהיגקייט. וואס שייך דאס די בעד־דינגונגען פון צורעכענען צו דער אדער אנדערער קאטעגאריע איז עס אפהענגיג פון דעם אינשטאנד, וויפיל און פארע צייהן עס פעהלען דעם בעטרעפ־פענדען פאפאראווי.

אויב פעהלט איהם איבער 64% קייקראפט, מוז מען איהם פערעכענען לויט'ן ארטיקעל 29 צו דער קאט. „צע".

636. א טעטיגער לעזער פון וואלפארסקא.

אויב איהר זענט ביכולת צו בעווייזען, אז די מוטער פיהרט זיך אויף נישט מאראליש, קאן די ערציהונג פון קינד אנפערטרויט ווערען אנ'אנדערען פערזאן און דאס קינד קאן ארויסגענומען ווער־רען פון איהר רשות. וועגען דעם מוז איהר זיך אבער ווענדען אין געריכט.

637. פ—סקי פון לענשיץ.

אויב איהר האט א בעשטעטיגונג פון עמי־גראציע־אמט. וועט די ת. א. ק. אייך ערטיילען אנ'ערלויבעניש אויף אנ'אויסלענדישען פאס. וואס שייך דער פראגע וועגען אייער קווין, קאנען מיר אייך ענטפערן, אז ער אלס פערעכענטער צו דער קאטעגאריע „צע", דארף איבערהויפט נישט האבען קיין ערלויבעניש פון דער מיליטער־מאכט אויף אנ'אויסלענדישען פאס.

638. ש. נ.

אויב דער קוראטאר איבער דער מאסע אוי־פארלאשטי איז אליין א קרעדיטאר, האט ער נישט קיין רעכט צו פאהרען קיין שבירות פאר זיין טע־טיגקייט קוים ווען ער אבער א פרעמדער יאהן אונטערשיד צו אנ'אדוואקאט אדער אנ'אנדערער בעשטימטער פערזאן, קומט איהם אפבעריכטונג רעדפאר בעצאהלט. די סומע שטעלט פעסט דאס לאנדעס־געריכט.

639. געלקארט.

אייער פאמיליע, וועלכע געפינט זיך איבערן גאנצען סעזאן אין דארף, דארף זיך אוממבעדינגט אין דער ארטיגער געמיינדע־קאנצעלאריע איינ־מעלדען.

דאגעגען איהר, וועלכער פאהרט צו צו דער פאמיליע בלויז אויף 2—3 טעג אין דער וואך זענט נישט מחויב זיך איבער צו מעלדען.

640. קליימאן פון די זשעלאזנא גאס.

641. ר. ע. 30.

וועגען אייער ענין דארפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 נאכם. מיטפערענגענדיג די צייטונג.

הולך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו דקיעי, קני כל חורש :תא
דיו אלו ימי וכל מי כנישו :תא
דידי ארעא ספרי ורשמי רשו :תא
קענען נישט איבערגעבען דאס רעי־עלקייט פון דער וועלט־בעוואוסטער
רעכטסקאנסולטאציע־ביורא פון ה'
מאנעלא, פיעטרקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געשי־ספננהאפט געשריבען אלערליי בריפען: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפע־לאציעס, אדוואלאניעס, סלאווזעלעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטייער אין פוילען, ווענען דירות אין ארבעטער ראיאנטאשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקא. 'ער 17.

אויף די וועגן קיין בוענאָס-איירעס...

אומגעהויערע סענסאַציע וועגן די לעצטע ענטדעקונגען פֿון האַנדעל מיט ווייסע שקלאַפֿן

די שענדליכע אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט איהרע שפּיהער אין דער אַרגענטינישער הויפּטשטאָט, רופֿט זיך מיט דעם פֿיינעם נאָמען „מגדל הזר" און אַלע איהרע מיטגלידער זענען יודען. „מגדל הזר" האָט אַ שאָהל, מיט אַ רב, אַ חזן, אַ מגיד.

דער „מגדל הזר" איז ווייזט אויס אַ רעגעלער „טרעסט" פֿון ווייסע שקלאַפֿן הענדלער מיט אַבּטיילונגען און אַגענטורען אין אַלע טיילען פֿון דער וועלט. די אָרגאַניזאַציע האָט אַ ערלויבניש צו פֿיהרט פֿיכער און פּראָטאָקאָלען ווי יעדע אַנדערע אָרגאַניזאַציע און איינע פֿון איהרע שותּפים אַ 60־יעהריגע פֿרוי, האָט אין דעם געשעפֿט שוין געמאַכט אַ קאָרגען האַלבען מיליאָן דאָלאַר פּראָפֿיט.

די אַרגענטינער פּאָליציי האָט אויסגעפֿונען, אַז די חברה „מגדל הזר" האָט „שוהלען" אין דריי אַרגענטינער שטעט און זי האָט אויך אָפּטיילונגען אין בּראַזיל, טשילי און אורוגוואַי. אין די „שוהלען" ווערען געפּראַוועט „חתונות" צווישען די פֿרויען הענדלער און אומשולדיגע פֿערפֿיהרטע מיידלעך, וואָס די אַגענטען פֿון דער באַנדע בּרענגען אַהער פֿון אויסלאַנד, הויפּטזעכליך פֿון פּוילען, גאַליציען און רומעניען. די נאַאיווע מיידלעך מיינען, אַז זיי הייראַטען מיט אַנשטענדיגע יונגעלייט. ערשט נאָך דער חתונה מוזען די „אַנשטענדיגע יונגעלייט" אַראָפּ די מאַסקעס פֿון זייערע פּנימער און די „יונגע ווייבּלעך" דערוועהן, אַז זיי זענען אַריינגעפֿאַלען אין אַ אַבּגרונד.

ווער איז דער האַוּפּטער ווייסער שקלאַפֿען טרעסט, וואָס טראָגט דעם אונטער דעם עכט יודישליכען נאָמען „מגדל הזר"? ווער האָט איהם אָרגאַניזירט? ווער איז דער גרינדער פֿון דעם דאָזיגען שענדליכען טרעסט און ווי אַזוי פֿיהרט ער אַן זיינע געשעפֿטען?

אין דער פֿאָלגענדער שילדערונג וועט דער לעזער געפֿינען די גאַנצע היסטאָריע פֿון דער חברה „מגדל הזר" מיט איהר גאַנצען יחוס־בריף און מיט איהר גאַנצער קהל'שער טעטיגקייט.

אין בּוענאָס איירעס און אין דער פּראָווינץ פֿון אַרגענטינאַ לעבען הונדערטער פֿאַמיליעס, יודישע, איטאַליענישע, שפּאַנישע און אַנדערע, וועלכע פֿיהרען זיך אויף, דאַכט זיך, „צו גאָט און צו לייט". די יודישע פֿאַמיליעס פֿון דעם מין שיינען צו זיין די כשרסטע פֿון די כשרע. זיי זענען גרויסע בעלי־צדקה; האַלטען מיט מנין; שבת פֿראַווען זיי מיט אַלע מעגליכע פּיטשעווקעס, ווי ערליכע און פֿרומע יודען פֿיהרען זיך אין פּוילען; און זיי אַכטען אין אַלגעמיין צו טון טובות אַפֿילו צו אַזעלכע, וואָס בּעטען בּיי זיי קיין טובות נישט.

עס איז פֿעראַן צווישען זיי פֿערשידענע קלאַסען אַהער „אַרבּייטער", ווי זיי רופֿען זיך. פֿעראַן „פּאַטליעס" וואָס געהערען צו די „נגידישע אַרבּייטער", אַנדערע צעהלען זיך צו „בּאַלעבּאַטי־שע אַרבּייטער" און אַנדערע ווערען אָנגערופֿען פּשוט „חברה־לייט". די „נגידישע" זענען אַריסטאָקראַטען רייכע, זיי זענען די, וואָס האָבען אַ צוטריט צו דער פּאָליציי און צו די געריכטען. די „בּאַלעבּאַטישע" זענען די, וואָס האָרפֿען מאַכען אַ שעהן פּנים, אַז מיט זייער „אַנשטענדיגקייט" זאָלען זיי קענען בּע־שיצען די נאָר לעצטע קאַטעגאָריע — די „חברה־לייט".

די „חברה־לייט" זענען די יעניגע, וועלכע מען שיקט אַרויס צו דערלאַנגען מיט׳: קולאַק און די ציהן דאַרטען וואו מען קען זיך נישט בּעפֿרייען. אַן מיהערט געכאַפּט מיט די „סחורה" בּיי דער ראַנד... היינט איז דער קלאַס „חברה־לייט" שוין אַראָבּ פֿון׳ם מאַרק, ווייל די גאַנצע געזעלשאַפֿט האָט זיך שוין מיט דעם ראָוינען צונאַמען. אַלע אַנדערע, וואָס געהערען נישט צו זייער קליקע, זע־הען אָנגערופֿען „יאַלדען".

דער לעזער פֿערשטעהט שוין אַליין, אַז די אַלע פֿיינע און פֿרומע „פֿאַמיליעס", פֿון וועלכע מיר רעדען, מאַכען אַ לעבען פֿון פֿרויען־האַנדעל.

אין יאָהר 1906 איז קיין בּוענאָס איירעס אָנגע־קומען אַ יוד, וועלכער האָט אָנגעהויבּען שפּילען די ראָלע פֿון אַ גרויסען בּעל־טובה'ניק; ער האָט ממש געוואָלט „ראַטעווען" אַלע יודען, וואָס זע־נען טאַקי האָ"ט גרינגע געווען; ער פֿלעגט געהן אויף אַלע שיפֿען, וואָס זענען אָנגעקומען פֿון אייראָ־פּע, בּכדי צו „העלפֿען" מיט ראָט און טאַט אַלע יודישע עמיגראַנטען, ער פֿלעגט זיי אַריינגעהמען אין אַ דירה און אויף מיידלעך האָט ער אַפֿילו קיין אויג נישט געוואָרפֿען. עס האָט זיך הפּנים דעמאָלט נאָך נישט געראַטען געלוינט. עס האָט זיך איהם בּעסער געלוינט צו וויזען, אַז ער איז אַ צדיק און אויף פֿרויען טוט ער אַפֿילו קיין בּליק נישט.

דער דאָזיגער פּערשוין, הז"ר, ווי ער האָט געהייסען, אַ לובּלינער לאַנדסמאַן, האָט זיך מיט זיין גוטסקייט צו העלפֿען נרינע קונה שם געווען, און אַ סך פֿון די דאָזיגע גרינע האָט ער אַריינגע־נומען צו זיך און פֿון זיי „אַ לייט" געמאַכט; זיי זענען געוואָרען טיכטיגע „חברה־לייט".

אמתע „חברה־לייט" האָבען שוין אָבּער אין בּוענאָס איירעס עקזיסטירט פֿון נאָך פֿריהער. אייד דער רער הז"ר איז אַהין געקומען. האָט ער פֿון די דאָזיגע געמאַכט „בּאַלעבּאַטישע אַרבּייטער" און ער גופֿא איז געוואָרען דער גאַנצער אַנפֿיהרער ז'עדער.

הז"ר איז געווען אַן אַלטער דורכגעטריבּענע־„חברהדמאַן". ער איז קיין בּוענאָס איירעס אָנגע־קומען מיט אַ טראַנספּאָרט פֿון אַ פּאָר צעהנדליג „קעפּ" — יונגע מיידלעך וואָס האָבען שוין געוואָרט ער זאָל זיי בּרענגען פֿון אייראָפּאַ. מען האָט נאָר געדאַרפֿט צוגרייטען זייער קומען און אָרגאַניזירען דאָס אויף אַ נאַ אופֿן. אַז די איינע זאָל פֿון דער פּאָלי־ציי זאָלען נישט אויפֿגעריסען ווערען. הז"ר האָט גע־גרינדעט אין בּוענאָס איירעס אַ פֿעראיין מיט אַ „יתומים הויז". דער פּאָליציי האָט ער געגעבּען צו פֿערשטעהען, אַז אין אייראָפּאַ זענען איצט פֿעראַן אַ סך יתומות און אַלמנות, וואָס זענען געבּליבּען נאָך די פּאָגראָמען אין רוסלאַנד און ער איז דאָס דער, וועלכער איז בּעפֿולמעכטיגט צו זוכען פֿאַר זיי און אַרגענטינאַ אַרבּייט, אַיידער זיי פֿאַרען אַהער אַר־רויס, כדי זיי זאָלען פֿון פֿאַראויס בּעזאָרגט ווערען און כדי זיי זאָלען נישט חס ושלום אַריינפֿאַלען אין פֿרעמדע הענד...

און אַזוי ווי אין נאַ פּלאַטאַ האָט זיך דאָן נאָך גרינדעט אַ „גרויסע שניידעריי", האָט ער אָבּער געמאַכט מיט יענער פֿירמע, אַז ער זאָל פֿאַר איהר בּרענגען אַרבּייטערינס פֿון אייראָפּאַ. פֿערשטעהט זיך, אַז די פֿירמע איז געווען זיין איינענע פֿיר־מע. ער אַליין האָט זי געגרינדעט און זי געלאָזט פֿערשרייבּען אַלס אַ גרויסע „שניידער אַטעליע". פֿאַר דער דאָזיגער „פֿירמע" האָט הז"ר אַליין גע־בּראַכט דעם ערשטען און צווייטען טראַנספּאָרט פֿון „אַלמנות מיט יתומות". און אַז דאָס געשעפֿט איז אויסגעגאַנגען גוט, האָט זיך די „שניידעריי" פֿערגרעסערט אַזוי, אַז מען האָט אַלע מאָל בּעדאַרפֿט האָבען נייע אַרבּייטאָרינס...

אין יאָהר 1912 אָדער 1913 האָט די געהיימע פּאָליציי פֿון אַרגענטינאַ און פֿון בּראַזיל געקראָגען אַ פֿאָטאָגראַפֿיע פֿון אַ מאַן מיט דער וואָרנונג, אַז מען דאַרף זיך היטען פֿאַר דעם דאָזיגען פּערשוין, ווייל דאָס איז אַ געפֿעהרליכער פֿויגעל... דאָס בּילד איז געווען הז"רס פּנים; דאָס איז געשיקט געוואָרען פֿון אַ וואַרשעווער [illegible] פֿון דייטשלאַנד. אָבּער מעהר ווי שיקען דאָס בּילד מיט אַ וואָרנונג געווען הז"רן האָט די געזעלשאַפֿט נישט געקענט טון, ווייל הז"ר האָט שוין דעמאָלט געהאַט שטאַרקע פֿערבּינדונגען מיט רעגירונגס בּעאַמטע.

אַ פּיקאַנטע געשיכטע, וועלכע האָט זיך אָבּגעשפּילט אין ווילנע

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז אין ווילנע אַראָפּגעקומען דער יודישער יונגערמאַן ה. בּיעליצקי, וועלכער האָט זיך אָפּגעשטעלט אין האָטעל „וואַרשע".

בּיעליצקי איז געווען זעהר עלעגאַנט געקליי־דעט. ער פֿלעגט זיך אַרויסגעבּען פֿאַר אַ רייכע מענשען.

בּיעליצקי האָט געפֿיהרט אין ווילנע אַ בּרייטע לעבּענס־שטיינער און האָט זיך דאָ בּעקענט מיט אַ יונגער פֿריילין פֿון דער ווילנער יודישער בּאַלעבּאַ־טישער משפּחה ש. דער פֿריילין סאָניע ש. איז דער יונגערמאַן זעהר געפֿעלען געוואָרען און זי האָט אָנגעהויבּען זיך מיט איהם צוטרעפֿען איינגעלאַדע־איהם צו זיך אַהין שטוב און אַזוי ווייטער.

אין דער וועלבּער סאָניע ש. איז געווען פֿערליבּט אַ ווילנער יודישער יונגערמאַן, וועלכער האָט גע־האָט אויף בּיעליצקי אַ כעס לגמאי יענער האָט אָפּ־געשלאָגען פֿון איהם סאָניען.

נאָכפֿאָלגענדיג בּיעליצקיס לעבּענס־שטיינער איז דער יונגערמאַן געקומען צו דער איבּערצייגונג, אַז בּיעליצקי איז אַ טונקעלער פּערשוין און פֿערנעמט זיך נישט מיט קיין שעהנע געשעפֿטען.

דער יונגערמאַן האָט דעריבּער אָנגעשריבּען אַן אַנאָנימען בּריף צו סאָניעס עלטערן אין וועל־כען ער האָט זיי געמאָלדען, אַז בּיעליצקי איז אַ פֿרויען־הענדלער און וויל פֿערפֿיהרען זייער טאָכטער.

דער בּריף האָט אויף די עלטערן געמאַכט אַ שווערען רושם און איינמאָל ווען בּיעליצקי איז אַר־ריינגעקומען צו זיי אין שטוב האָבען די עלטערן איהם געזעגטען ער זאָל מעהר צו זיי נישט אַרויפֿקומען בּיעליצקי איז אַוועק, אָבּער מיט סאָניען פֿלעגט ער זיך אויך ווייטער טרעפֿען בּשתיקה און אין איין שעהנעם פֿריהמאָרגען איז סאָניע נעלם געוואָרען פֿון שטוב.

די עלטערן האָבען אַרומגעזוכט סאָניען בּיי אַלע איהרע בּעקאַנטע און קרובים, סאָניע איז אָבּער נעלם געוואָרען ווי אין וואַסער אַריין.

די עלטערן האָבען דאַן בּעשלאָסען, אַז זי איז אַנטלאָפֿען מיט בּיעליצקין זיי האָבען זיך דערוואוסט וואו בּיעליצקי שטעהט איין און זענען גלייך אַוועקגע־גאַנגען אין האָטעל, דאָ האָבען זיי זיך אָבּער דער־וואוסט, אַז בּיעליצקי איז אַרויסגעפֿאָהרען פֿון ווילנע.

אַ פּאָר טעג זענען די עלטערן אַרומגעלאָפֿען ווי אָן אַ קאָפּ, זייענדיג איבּערצייגט, אַז סאָניטשקע איז פֿערפֿיהרט געוואָרען דורך אַ פֿרויען הענדלער און ערשט אויפֿ׳ן דריטען טאָג האָט זיך בּעקומען אַ בּריף פֿון דער פֿערשוואונדענער מיידעל.

אין בּריף האָט זי געשריבּען, אַז בּיעליצקי איז אַן ערליכער יונגערמאַן און זי האָט מיט איהם חתונה געהאַט.

דער בּריף איז אַרויסגעשיקט געוואָרען פֿון וואַרשאַ. דער פֿאָטער איז גלייך אַוועקגעפֿאָהרען אַהינצו און דאָ האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז בּיעליצקי איז אַ רייכער יונגערמאַן אַן אייגענטימער פֿון אַ אייגענעם הויז.

אַזוי אַרום האָט סאָניע אַנשטאָט פֿערפֿאַרט צו ווערען דורך אַ פֿרויען־הענדלער געטון אַ גוטען שידוך מיט אַ וואַרשאַווער יודישען יונגענמאַן.

ווינטיג פֿאַר לעטניקעס!!

די ערשטע לאָדזשער גוט בּעקאַנטע

פֿאַבּריק פֿון פּאַטענטירטע פֿעלד-בּעטען

מאַכט בּעקאַנט, אַז צוליבּ׳ן קריזיס האָבּען מיר פֿערקלענערט די פּרייזען פֿון אונזער אויסאַרבּייטונגען ווי: פֿעלד = בּעטען 14 זל., פֿעלד = בּעטען מיט ווענטלעך 18 זל. לעזשאַקעס פֿון 8 זל. און, טאַבּאָרעטקעס 3 זל., האַמאַקעס פֿון 9 זל.

אונזערע פֿעלד - בּעטען זענען פֿערזעהען מיט דער שוץ-מאַרקע „Palma-Patent", פֿאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף פֿיל יאָהרען.

אַכטונג: פֿאָדערט איבּעראַל פֿעלד-בּעטען נור מיט דער מאַרקע „Palma - Patent"

מיט אַכטונג פֿירמע

„PALMA-PATENT"

אינה. שוואַרצאָווסקי

פּולנאַצנאַ 24, טעל. 85-131

בּעמערקונג: פֿאַר פּראָווינץ - בּעדייטענדע ראַבּאַטען.

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פֿאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען.

9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפֿאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פֿון 12—2 און פֿון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגעזשער 17 פֿון 10—11 און פֿון 2—5.

• דער מאָרד אין דער נאַכט

(24

גרויסער שפּאַנענדער סענסאַציאָנעלער ראָמאַן •

פֿאַרזונקען אין די געדאַנקען, פֿערגעסען מיט׳ן קאָפּ, וואָס איז בּיי איהם פֿאָרגעקומען אין דער נשמה, האָט ריקמאַן לכתּחילה נישט בּעמערקט, אַז דאָס יונגע פּאָרל, וואָס האָט אונטען שפּאַצירט און געזעסען, איז צוגעגאַנגען צום הויז, און איז — אַריין אין גאַסט־צימער.

דער אויסרוף פֿון אַ פֿרויען־שטימע האָט איהם אַרויסגעבּראַכט פֿון זיין פֿערחושטקייט.

ער האָט זיך אַרומגעקוקט, כּדי צו זעהען ווער עס איז אַריין אין צימער.

דאָ אָבּער איז צו איהם צוגעלאָפֿען אַ הויכער עלעגאַנטער בּלאָנדער יונגערמאַן, וועלכער האָט איהם אָנגעכאַפּט פֿאַר׳ן האַנד און פֿריידליך אויסגע־האָבּען.

— זעה נאָר, זעה, ריקמאַן, וואָס טוסטו דאָ?

— אָטאַ!?. אָטאַ האָפּקע?! — האָט ריק־מאַן צופֿרידען אויסגערופֿען, דריקענדיג איהם די אויסגעשטרעקטע האַנד.

— יאָ, דאָס בּין איך... דערוועלבּער אָטאָ!.. בּרודער — איך האָבּ שוין אַ וועלט דורכגעמאַכט... שוין געוואָרען אַ גרויסער גבר... בּעקומען אַ גרויסע ירושה פֿון אַ פֿעטער אין דייטשלאַנד... און שוין דאָס געלד נעפּטרט!.. אַלזאָ, געדענקסטו מיך נאָך פֿון דער שול־בּאַנק, אַלטער חבר?

— אַ פֿראַגע, צי כ׳געדענק?! כ׳וואָלט דיך אַמעטום דערקענט!.. איבּעריגענס, האָסטו זיך אינגאַנצען נישט געענדערט...

— מיינסט אַוודאי האָסט מיר געזאָגט אַ קאָמפּ־לימענט? — האָט אָטאַ כלומרשט בּעליידיגט אַ זאָג געטון — אָבּער... מחמת גרויס פֿרייד פֿון אונ־זער אומגעריכטער בּעגעגעניש, האָבּ איך זיך איינ־גאַנצען פֿערגעסען און עלעמענטאַרער איידעלקייט... פֿריילין לידיאַ, ערלויבּט מיר פֿאָר אייך פֿאָרצו־שטעלען מיין שול־חבר דעם הער ריקמאַן — אַ שריפֿטשטעלער און אַנ׳אַדוואָקאַט און איין פּער־זאָן, וועלכער האָט פֿערראַטען דעם געריכטס־מעסטען צוליבּ אַ בּעסער און פֿערדינסטפֿולער בּעשעפֿטי־גונג... ריקמאַן, פֿריינד מיינער, זייט בּעקאַנט מיט פֿריילין לידיאַ גאַרצעוויטש, וועלכע וועט בּקרוב ווערען... פֿרוי אָטאַ האָפּקע...

— סאַראַ פֿלאַפּלער איהר זענט, אָטאַ! — האָט דאָס מיידעל אַ שמייכעל געטון — איך בּין זעהר צופֿרידען אייך קענען צו לערנען, הער ריקמאַן.

די קאָמפּאַניאָנקע און די לערערין פֿון מאַר־יאַ׳ן איז געווען אַ העלע בּלאָנדינקע מיט גרויסע אויגען און אַ ריזעם מויל.

קיין שיינע האָט מען אויף איהר נישט גע־קאַנט זאָגן, אָבּער איהר אויסערליכקייט האָט גע־האָט צוציהונגס־קראַפֿט.

אין איהר זעהען איז געווען פֿערהוילען עפּעס אַזוינס, וואָס איז מעכטיגער און שטאַרקער פֿון גע־וועהנליכער פֿרויען־שיינקייט.

דזשעגנדיג איהר די האַנד, האָט ריקמאַן גע־פֿיהלט, אַז די דאָזיגע פֿרוי איז בּיכולת צו פֿערדרייען דעם קאָפּ יעדען מאַנספּערזאָן.

די געשטאַלט פֿון מאַריאַ׳ן האָט איהם זיך אָבּער באַלד פֿערשטעלט פֿאַר די אויגען...

דער רייץ פֿון די בּיידע מיידלעך איז געווען אַ גאָר פֿערשידענאַרטיגער.

— וואָס טוסטו דאָ? — האָט אָטאַ אַ פֿרעג געטון — איך האָב גאָרנישט געוואוסט, אַז דו בּיסט בּעקאַנט מיט די היימאַנס...

— ניין, איך בּין טאַקע נישט בּעקאַנט! — איז ריקמאַן רויט געוואָרען — איך בּין געקומען אַהער אין דער בּעגלייטונג פֿון אַ פּאָליציי־אַגענט.

לידיאַ האָט אַ ציטער געטון.

— כ׳האָף, אַז נישט אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן גרויזאַמען מאָרד?

— ניין, טאַקי אין שייכות מיט דעם... איך העלף דעם געהיים אַגענט, וועלכער זוכט דעם הער הייטמאַנס מערדער...

— אַזוי גאָר! — האָט אָטאַ אויסגערופֿען.

בּעת ער איז געווען אויפֿגערעגט פֿלעגט זיין פּאָליש־רעדען בּעקומען אַ דייטשען אַקצענט.

— אַ שיינע זאַך! — האָט ער צוגעגעבּען — פֿערנעהמסט זיך נאָר מיט כאַפּען פֿערבּרעכער!?

— אַ, ניין!.. איך טרעט דאָ אַרויס בּלויז אין דער ראָליע פֿון אַנ׳אַמאַטאָר!

— און איך שוין געראַטען ווער דעם פֿאַר־עפּעס צו דערגיין? — האָט לידיאַ אַ פֿרעג געטון.

ריקמאַן האָט אַ ציהה געטון מיט די פּלייצעס.

— יאָ, מיר האָבּען שוין עפּעס אויפֿגעטון און דער היניכט, אָבּער אַזוינס, וויכטיגעס, וואָס זאָל אונז פֿיהרען אויף די שפּורען פֿון דעם מערדער, האָבּען מיר נאָך נישט...

— עס זענען דאָך געווען צוויי מערדער! — האָט אָטאַ בּעמערקט — אַזוי, אַלענפֿאַלס שרייבּען די צייטונגען... איינער האָט דערהרג׳עט דעם הער הייטמאַן, און דער צווייטער — דאָס אומגליקליכע מיידעל...

— איך מיין, אַז בּיידע מאָרדען איז בּעגאַנגען איי [illegible] פֿערזאָן.

— אַזוי? — האָט לידיאַ פֿערוואונדערט אויס־געריפֿען — פֿאַרוואָס מיינט איהר עפּעס אַזוי?

— דאָס וועט אַ סך דויערען צו דערקלערען...

איך חזר אָבּער איבּער, אַז כ׳בּין פֿולשטענדיג איבּער־צייגט, דאָס הייטמאַנען און די מאַרישאַ לאַפּענ־דוקאַ האָט דערהרג׳עט איינע און דיזעלבּע פּערזאָן.

— מאַרישאַ לאַפּענדוקאַ! — האָט אָטאַ אַ ציטער געטון — אָבּער זי איז דאָך דאָס דינסט־מיידעל פֿון פֿריילין מאַריאַ!

— זי איז אַוועק מיט צוויי וואָכען צוריק, כּדי חתונה צו האָבּען...

— און מיט אַ וואָך צוריק האָט מען זי דער־הרג׳עט! — האָט ריקמאַן געענטפֿערט, צופֿרידען מיט דעם איינדרוק, וואָס ער האָט געמאַכט אויף די יונגע מענשען.

— נאָט מיינער, ווי גרויזאַם! — האָט אָטאַ אויסגערופֿען — ווי גרויזאַם!.. בּנאמנות, איך וואָלט זיך געוואָלט אַריינמישען אין דעם ענין און אייך מיטהעלפֿען! ס׳דאַרף זיין זעהר טשיקאַווע צו האָבּען צו טון מיט אַזעלכע עסקים!..

— צו דעם צו דאַרפֿט איהר בּעקומען די הער־לויבּעניש פֿון טאַרטשינסקי׳ן!

— ווער איז עס דער טאַרטשינסקי?

— דער געהיים־אַגענט, וואָס פֿיהרט אין מיט דער אויספֿאָרשונג... ער פֿערהערט איצט די דינסט־שאַפֿט... און יאָט איז ער טאַקע אַליין דאָ!

(פֿאָרטזעצונג קומט)

קראנקע פאר רופטורען און פערשידענע פארן קריפלונגען

רופטורען, ווי אויך פערקריפלונגען פאר מען נישט פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען פאר'ן מענשליכען לעבען זענען זעהר געפעהרליך. די רופטור ווערט גרעסער, ווי א מעגשליכער קאפ און קען פעראורזאכען א טויטגעפעהרליכע פערפלאנטערונג פון די קישקעס. ספעציעלע ארטאפעדישע גומענע הייל-באנדאושען פון מיין מעטאדע באזייטיגען ראדיקאל די געפעהרליכקייט און פערעלטערטע רופטורען ביי מענער, פרויען און קינדער.

אויף דער פערפרימונג פון קרייץ-ביין, נעגען דעם שאפען ווי פון הויכערס ארטאפעדישע הייל-גארטעלען. פאר פערקרימטע פיס און שפרייזנדע פלאכפיס ארטאפעדישע איינלאגען, קונסטליכע הענד און פיס. גומענע שטרימפ אויף אפגעבראכענע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Spec. J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ה' דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-ליידענדע און לארג. וואלטשאנסקא 29, פראנט 2. שטאק, פאר דער גיבער אינטערטעניגער הילף און רעטען מיך דאס ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערען און פאר מיין לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם ווינדערשאפטליכען אנלעגען פון דעם באנדאזש פון זיין מעטאדע, רעכט איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפפעהל איהם דאדורך פאר אלע ברוך-ליידענדע.

Dr. M. Minzer N. lekarz kolejowy K. Chorych.

Dr. ADAM **GROSGLIK**

Al. Kościuszki 27 tel. 51-78

אויג און וועגעריש קראנקען, נערווען און ליפשטיל אינטים. נעמט אן פון 4—7 אין אווענט

Dr. med. **W. Eychner**

גינעקאלאג אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 7-9 נ. מ. אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12—1

א נייהער און א געהילפס-דיכטעווער

ווערען פון זאפארט געברויכט ביים קאמאשעןשטעפער מ. ראזענבערג, זאמענהאף 19 פראנט 3 שטאק

עס ווערט געזוכט

א צימער

מיט א בעזונדערען איינגאנג, אויף מאנאטליך געצאלט. Oferty sub.60

א שדכן

וועלכער האט קאנטשאפט צווישען די צוגערייזטע אמעריקאנער מעדלעך קען זיך מעלדען ווסכאדניא 34 פראנט 4 שט. טישלער

Komunikacja autobusowa

ŁÓDŹ-PIOTRKÓW

Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 40 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

7-kl. Szkoła

dla żyd. inteligencji (Zakład Frebłowski)

KACENELSON-NACHUMOW

ul. POMORSKA 20 tel. (183-40). Zapisy w godz. od 4—7 p.p

7-קל. שולע און פרעבלשולע פאר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

קאצענעלזאן = נאחומאב

פאמארסקא 20 טעל. 183-40. איינשרייבונגען פון 4 ביז 7 נאכמיטאג

די שולקאנצעלאריע נעהמט אן איינשרייבונגען פון קנאבען און מיידכען וואס זענען אין שולצוואנג. אין פארבערייטונגס-קלאס (A°) ווערען אנגענומען קינדער פון 5½ יאהר. אין פרעבלשולע (שפיל-שול) קינדער פון 3-7 יאהר

די אונטעררעכטס-שפראך אין שולע, ווי אויך אין פרעבלשולע איז פויליש. פיר קנאבען א פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אלע למודי-קודש אונטער דער פערזענליכער הנהלה פון

ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן

פיר מעדכען א ספעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פלאסטיק לויטן פראגראם פון טאנץ-שולען פאר קינדער אונטער פאכמענישער לייטונג

פיר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד ערעפענט א נאכמיטאג שולע ■ ביז 50% ביליגער ■ נאכמיטאג פרעבלשולע

קראפט-שפולען

כמעט ווי נייע

ביליג צו פערקויפען

סילינסקי 21, רעכטע אפ. 2 שט. וואוינונג 18.

ווענעריש-כירורגישע קליניק „SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

א ר י ז

יעדען קוואנטום שטעלען מיר צו פעטריקאווער 116 טעל. 190-48, פאלודניאווא 22 טעל. 191-26

רעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

זשעראמסקיער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר איסיק נאז, האלז, אויערן ק'	4½—5½
ד"ר ספרשנער קינדער-קראנקה.	11-9 4½-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און וועניר.-קר.	12½—1½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמיטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	1½—12½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען-שטעכ׳, קינסטליכע אויגען-באשטראל. א.א. שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף ערליגע מיטען איין שטאט. און לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען. אויך מילכמע פון בלוט

איספונגען גענען שקארלאטין.

ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא צאהן-ארצט 10—1, 3—6 קינסטליכע ציין, קארענען, מאמען און א.א.וו.

ר' רעטשניצע איז מעטיג אויך זונטאג.

ריכטיג פאר אגענטען

פון דער פאפיר-בראנזשע און דרוקערייען

איך נעהם אן אויסצוארבייטען פערשידענע פאפיר-לוקסוס-ביימלען צו ביליגע פרייזען זשוראווויא 13

ש. רייזמאן צפאהר ביז דעם באלוטער-פלאץ

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייט

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 פארם. און פון 5—9 אווענד זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,

פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע ברעטעלען א. א וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכם

כעמיש-באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע

מאגיסטער ל. שאז

פעטריקאווער 37, 2. שט. פראנט.

אנאליזען פון קאל, אורין, בלוט א. א. וו.

אורין-אנאליז – 4 זל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

פאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

נייער פאהר-פלאן, דעם 15 מאי 1930

פאבריקס-וואקזאל

פאהרט אפ:

1.50	פאס.-צוג קיין קאלושקי, פערב. קיין ווארשא
3.55	" " " " "
5.40	" " " " "
7.50	דירעקטער שנעל-צוג קיין ווארשא
8,25	פאס.-צוג קיין קאלושקי. קורסירט זונטאג און אין די חגאות.
10.05	פאסאזשיר-צוג קיין סקארזשיסק
12,10	פאס.-צוג קאלושקי, פערבינדונג קיין ווארשא
14.15	" " " " "
15.05	פאס-צוג קאלושקי פערב. קיין פראג, וויען, מארינבאד, קארלסבאד און רוים
15,55	פאס.-צוג קיין קראקא דירעקט (וועלבע פערבינדונג וואס צוג 15.05).
16.20	פאסאזשיר-צוג קיין סקארזשיסק
16.45	פאס.-צוג קיין קאלושקי פערב. קיין ווארשא
17.35	פאס.-צוג קיין קאלושקי
18.15	פאס.-צוג קיין קאלושקי פערב. קיין ווארשא
19.00	פאסאזשיר-צוג קיין ווארשא (דירעקט)
19.30	פאס.-צוג קיין קאלושקי (ביז 30 אקטאבער)
20.35	פאס.-צוג קיין קאלושקי (פערבינדונג ווארשא, וויען פראג)
21.35	פאס.-צוג קיין קאלושקי (ביז 30 אקט.) פערב. קיין זאקאפאנע, קריניץ, ראבקא, רימאנאוו, א.א.וו.
23.30	פאסאזשיר-צוג קיין קאלושקי (פערבינדונג קיין ווארשא און בודאפעשט)

קומט אן:

1.30	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (ווארשא).
4.00	פאס.-צוג פון קאלושקי (ווארשא, קראקא קאטאוויץ)
5.47	פאס.-צוג פון קאלושקי (קראקא-ווארשא)
6.52	פאסאזשיר-צוג פון קאטאוויץ
7.21	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי
7.40	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (ספעציעלער)
8.37	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (קראקא)
8.53	פאסאזשיר-צוג פון אנדזשעיאוו (ספעצ.)
9.50	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (טשענסטאכאוו)
10.55	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי
12,50	פאסאזשיר-צוג פון סקארזשיסק
13.55	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי
14.45	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (קאטאוויץ)
16.25	פאסאזשיר-צוג פון ווארשא
18.00	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי
19.40	פאסאזשיר-צוג פון סקארזשיסק
20.06	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (קראקא)
21.17	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (ספעציעלער)
21.48	פאסאזשיר-צוג פון אנדזשעיאוו (ספעצ.)
22.22	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (ספעציעלער)
22.57	פאסאזשיר-צוג פון קאלושקי (טשענסטאכאוו)
23.56	פאסאזשיר-צוג פון ווארשא (שנעל-צוג)

קאלישער וואקזאל

פאהרט אפ:

0.35	קיין פויזען דורך קוטנא
2.09	קיין לעשנא און קראטאשין
3.05	קיין ווארשא
7.17	קיין ווארשא
7.24	קיין פויזען
7.37	קיין ווארשא (שנעל-צוג)
8.55	קיין קאלושקי (מיט פערב. קיין ווארשא)
9.25	קיין פויזען דורך קוטנא, פערב. קיין דאנציג, גדיניע און טשעכאטשינעק
10.04	קיין פויזען (ספעציעלער)
12.05	קיין מארו מיט פערבינדונג קיין בערלין, פאריז, גאלאץ, אסטענדא, לאנדאן
13.10	קיין ווארשא (שנעל-צוג)
13.23	קיין פויזען
13.46	קיין ווארשא
15.05	קיין קוטנא—פלאצק (אין קוטנא פערבינדונג קיין טשעכאטשינעק)
15.25	קיין אסטראוו מיט פערבינדונג קיין פויזען
15.30	קיין זעלקאוויץ
19.25	קיין אסטראוו
19.55	קיין לאזשיטש
20.13	קיין לעמבערג (מיט א שלאף-וואגאן 3. קל.
21.28	קיין פויזען
22.03	קיין פויזען (שנעל-צוג פערב. קיין בערלין

קומט אן:

22.25	קיין קראקא און קאטאוויץ
1.55	פון ווארשא
2.40	פון אסטראוו
4.58	פון קוטנא—פלאצק
7.01	פון פויזען
7.09	פון קראקא
7.10	פון לאזשיטש
7.28	פון פויזען
8.08	פון קוטנא—פלאצק (טשעכאטשינעק)
8.45	פון אסטראוו
9.15	פון לעמבערג (מיט שלאף-וואגאן 3. קל.)
9.15	פון ווארשא (שנעל-צוג)
13.08	פון ווארשא
13.32	פון פויזען
13.40	פון קוטנא—פלאצק
18.27	פון פויזען
18.56	פון קאלושקי
19.09	פון לאזשיטש
19.53	פון קוטנא—פלאצק
19.40	פון פויזען (שנעל-צוג)
21.12	פון ווארשא
21.55	פון ווארשא (שנעל-צוג).
22.14	פון קוטנא—פלאצק
23.15	פון אסטראוו

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6 – א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל. פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען פון 9 ביז 4 ביי טאג.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " 60— " " " " 4
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " 18— " " " " 8
פאר מילימעטער-שורה. איבער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman